

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografa
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
Se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachr.,
Nuz. Augenfeld & Emerio Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachr., Anton Opyelk.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Ernseböt-Körut).
PREȚUL INSERTIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifa
și învială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

Abonamente pentru Austro-Ungarie
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franco, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 3 fr. pe an.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

25874
(Număr de Duminecă 18.)

Brașov, Vineri 29 Aprilie (12 Mai).

1905.

Nr. 94. — Anul LXVIII.

„Toderașul nostru“ la lucru.

Puțini vor ghici îndată, cine se
fie Toderașul nostru. Și totuși nu e
aici la noi Român, care se citească
măcar o gazetă și să nu fi aflat, că
în dieta ungară în decursul des-
baterii asupra adresei coalițiunii ma-
ghiare — după ce groful Tisza a vor-
bit în contra acestei adrese apărută
de Kossuth cu ai săi — s'a ridicat
de pe băncile de sus din centru, unde
sed cei de ce deputați diși naționaliști,
deputatul Dr. Todor Mihali, ca să in-
anteze un proiect de adresă deosebit
al „clubului naționalist“ al căruia pre-
ședinte este.

Todor Mihali e cunoscut la noi
nu atât ca avocat în Deșiu, cât mai
virtos ca fost membru în comitetul
partidului național român ales de con-
ferența noastră națională dela 1892.
Cunoscutii și prietenii săi mai buni
și mai intimi îi diceau „Toderașul
nostru“, arătându-i ast-fel o intimă
simpatie pentru zelul ce-l desfășura
ca membru al comitetului partidului
în „acțiunile“ de pe atunci. Fost'a
Toderașul nostru și cu memorandumul
și ajunsu-l'a și pe el, în urma prigo-
nirilor politice, s'ortea de a suferi
dimpună cu soții săi în închisorea
dela Vaț.

Faptul acesta și împrejurarea, că
Mihali a rămas credincios pe lângă
bătrânul președinte Dr. Ioan Rațiu
când intriga urzită contra comitetu-
lui umbra să-i smulgă acestuia stégul
partidului național din mână, a făcut
să întărească reputațiunea sa de bun
naționalist și sincer aderent al pro-
gramului național.

Ce s'a petrecut ce nu în timpul
din urmă, destul că Toderașul nostru
a surprins lumea românească în ajunul
conferenței activiste dela Sibiu, sub-
scriind un fel de „idei-program“ cu
alți doi mai tineri desertori dela pro-
gramul partidului național, „idei-pro-
gram“, ce se loviau în capete cu prin-
cipiile și postulatele partidului națio-
nal dela 1881.

Ce să fie cu Toderașul nostru?
Se întrebau îngrijați amicii săi de
odinioară. Ce o să mai fie? Nimic. N'ați
vădut, că conferența activistă a pri-
mit până una alta programul națio-
nal dela 1881, ér „ideilor-program“

ce s'au fost prefăcut în enunțiațiuni
ale conferenței activiste, li-s'au pus o
căciulă ca punct întâiu, în care se
vorbesce în termeni generali și vagi
de un fel de autonomie națională,
s'eu un fel de federațiune a tuturor
popórelor, ce compun statul ungar.

N'aveți dér grije, căci Toderașul
nostru și soții săi din vechiul comi-
tat știu de ce au pornit cu activiștii
în dietă! Nu vor lăsa ei nimic din
dreptățile noastre, căci dór nu de géba
noi Românii am v'ersat atâta amar
de sânge, nu de géba am suferit
atâta până în ziua de aici, pentru-că
ne-am ap'erat cu sfințenie limba și
națiunea și nu de flori de m'er s'au
lăudat foile activiste, că o să vadă
lumea românească ce va fi când ei își
vor ridica glasul în dietă!

Ei bine Todor Mihali și-a ridicat
cel dintâu glasul când a prezentat
uimiților patrioți din dreapta și din
stânga proiectul de adresă eșit din
sfatul celor opt deputați români și
al Slovacului și S'erbului, cari s'au
unit cu ei, formând clubul naționalist.

„Mie și soților mei de principii
— dice Mihali — nu ni-s'a dat oca-
siune să ne dezvoltăm părerile aici
în dietă; de aceea le-am depus în a-
cest proiect de adresă, pe care in-
drăsesc să vi-l prezentez“.

Proiectul acesta îl publicăm mai
jos în toată întințea sa. Căci în el
căutați decă cuprinde măcar o lică-
rire din flacăra, ce a încălțit pieptu-
rile române de sute de ani în lupta
pentru libertatea și emanciparea națio-
nală. Cetiți-l și căutați de este vre-o
urmă în el din punctele cardinale ale
programelor și postulatelor noastre națio-
nale, s'eu chiar din punctul întâiu
al enunțiațiunilor conferenței activiste.
Ori cât veți căuta, nu veți găsi în
el, de cât următorul „principiu fun-
damental“ basat pe „legile dela 1848
și 1867/68“:

„Toți locuitorii Ungariei, ifără
deosebire de naționalitate, sunt mem-
brii egal îndreptățiți ai națiunei po-
litice maghiare unitare și indivisi-
bile“.

Veți mai găsi lipsa ori-cărei ur-
me a cuvântului „român“ și „națiune
română.“ Dér ore putea să fie vorba
de Români, când Todor Mihali venia
să prezenteze proiectul de adresă în

numele „partidului naționalităților“ din
dietă?

Era cam cu greu acésta, deóre-
ce bine se scie că Românii nn de aceea
au v'ersat sânge și au adus jertfe ca
ori-care popor conlocuitor pentru pa-
trie, ca să se căsnescă cu idealul de
a figura ca locuitori ai țării în colec-
tivitatea, ce se exprimă prin cuvên-
tul „naționalități“ care în „spiritul
nefalsificat“ al legilor dela 1848 și
1867/68 nu însamnă decât *umplutură*
pentru „națiunea politică maghiară
unitară și indivisibilă“.

Istoria ne spune din contră, că
Românii au aspirat întotdeauna, ca în
acéstă patrie a lor strămoșească să
trădescă nu ca o colectivitate de indi-
viđi, ci ca națiune cu libertatea, drep-
turile și cultura ei proprie.

Par'că ar fi fost condus de un
instinct istoric Todor Mihali când s'a
ferit și el de a pronunța în vorbirea
sa introducătore cuvântul „român“ și
s'a mărginit a vorbi numai de „noi
naționalitățile“ cari „nu suntem strê-
ine de voința de a înv'eta unguresce“
și a asigura, că „prin legislațiunea
de la 1861—1868 s'a fost „dat desle-
gare cestiunei naționalităților“ garan-
tându-li-se drepturile, cari numai de
aceea nu s'au putut valora „fiind-că
guvernele liberale au rupt'o cu tradi-
țiunea“ și „nu le-au respectat“...

De unde a venit totod Mihali
și unde a ajuns? Ore el și cu soții
săi români din dietă își dau s'eu de
posiția umilitoră în care au ajuns cu
„principiul lor fundamental“ deja la
acest pas prim, ce l'au întreprins în
lupta parlamentară, de la care își
promiteau cu timpul realizarea pro-
gramului național? Ori-că a fost nu-
mai o iluziune sugestionată de visu-
rile lor activiste?

Acum înțelegem pe Toderașu al
nostru de ce a tăcut infundat când
l'am interpelat frătesce, că ce înțeles
avea cunoscuta hotărîre a clubului
naționalist de a-și duce procesele ver-
bale ale consfătuirilor sale în limba
maghiară? Era o urmare firéscă a pă-
rerilor și convingerilor, ce se exprimă
în adresa acestui club, care adresă nu
este decât o închinare înaintea he-
gemoniei maghiare și a supremației
limbei maghiare.

Ori cât de mult ne-am temut de
pornirea nesăbuită activistă, nu ne-am
putut închipui, că isprăvile ei se vor
înaugura astfel.

Discursul Metropolitului I. Mețianu, cu care a deschis sesiunea sinodală.

Christos a învial!
Domnilor deputați!

Simțesc mare mângăere de câte-ori
am fericirea a vă vedé întruniți în acest
sinod archidieceșan, domnilor deputați, pen-
tru a conlucra la desvoltarea și întărirea
salutarelor noastre așd'emințe bisericesci și
prin acésta la promovarea binelui și feri-
cirea clerului și poporului nostru. Deci vă
salut cordial și la acéstă ocașiune, rugând
și aici pe bunul Dumnezeu, să ne lumi-
neze și să ne îndrepteze numai la cele
ce sunt spre preamărirea Lui și spre folo-
sul nostru sufletesc și trupesc.

Din rapórtel consistoriului vă veți
informa mai de aproape, domnilor, despre
starea și mersul afacerilor noastre biseri-
cesci, școlare și epitropesci din anul espi-
rat. Veți afla, că în unele părți ale archi-
diecesei noastre s'au zidit mai multe bise-
rici și școle noué și s'au reînnoit altele
vechi, făcându-se și daruri frumoșe pen-
tru susținerea acelora. S'au înșințat mai
multe reuniuni chiar și de femei exlavio-
se, cu scopuri filantropice. Dér de altă
parte, tot din acele rapórtel veți mai afla
și aceea, că în anul trecut biserica, dér
mai ales școlile noastre au întâmpinat și
unele cercări îngrijitoare, cari pretind tot
mai mare îngrijire și mai mari sacrificii
din partea noastră a tuturorora.

Nu veți afla însă din acele rapórtel,
domnilor, un simptom trist ce l'am obser-
vat eu și care după mine este tot atât
de dăunos ca și cercările mai nainte atin-
se. Un simpton a căru amintire va dis-
plăcé unora, pe care însă de laș retăcé
aș păcătuți greu înaintea lui Dumnezeu
și a posterității. Un simptom, pe care mai
ales noi cei întruniți în acest sinod avem
datorința sfântă a-l combate și delătura
până nu va fi prea târziu. Înțeleg simp-
tomul slăbirei zelului în cercetarea mai re-
gulară a bisericeii din partea unor inteli-
genți și încă chiar și dintre aceia, cari
stau în serviciul bisericeii și al școlei și
trăesc așa dicend de la biserică.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

O întemplantă misterioasă.

De Richard O'Monray.

Ofițerii regimentului erau adunați la
ospăț, la care, nu sciu cum, a venit vorba
despre camaradii repausați. Măncaseră și
beuseră bine și cu toții se aflau într'o
stare sufletescă, când ómenii ascultă bu-
curoși povestiri fantastice.

»Ei și d'Iramond?« întrebă cătră
sfirșitul ospățului căpitanul Chavoys. »Ce
s'a întemplant cu d'Iramond? A murit?»

»Ah, d'Iramond!« răspunde maiorul
Fabert, mahnit. »Să știți domnilor, că nici
eu nu sunt cătuși de puțin mai naiv și
mai lesne cređător de cât d-vóstré cari
ședeți aici la masă, dér de câte-ori mă
gândesc la d'Iramod, tot-deuna mă cuprinde
un fel de gróză și mi-se strînge inima,
cum țî-se strînge de câte-ori aud despre
lucruri miraculoșe, pe cari nu le poți des-
tăinui, ori cât țî-ai sfărma capul.«

»Să ne povestesci, să auđim și noi,«
strigară cu toții.

»Ei bine, domnilor, istoria asta s'a
întemplant înaintea cu cinc'ani. Eram atunci
la regimentul din Sanct-Germain, garni-
sona cea mai minunată din câte cunosc
eu. Înainte de amieđile cu paradele și
esercițiile militare la câmp ș. c. l. apoi
prânzurile gustóse la popotă, petrecerile
ușóre pe verandă și mai în spre séră —
ne repeđiam la Paris, care e atât de a-
prope.

D'Iramond era aristocrat, avea bogă-
ții mari și era tot-deuna gata să ia parte
la câte-o poznă. Era cel din urmă care
mergea să se culce, însă dimineța era cel
dintâiu la serviciu.

Tóte acestea s'au schimbat dintr'o-
dată, când mamă-sa, ducesa d'Iramond,
muri într'o đî pe neașteptate.

Din ziua aceea, când căpitanul d'Ira-
mond nu mai avea mamă și nu mai avea
la cine se duce din când în când, ca să se
învioreze și să culégă noué puteri, căpita-
nul par'că era altul. Nu mai făcea escur-
siuni la Paris, și după ce-și făcea serviciul,
tot timpul liber ce-i rămânea, îl petrecea
în micul pavilion din strada Boulingrin,
unde stătea césuri întregi înaintea chipu-

lui mamei sale, zugrăvit cu multă măes-
trie de pictorul Cabanel. În zadar m'am
încercat să-l scot din singurătatea aceea
și să-i alung gândurile posomorite. Nu mi-a
fost cu putință.

»În zadar te ostenesci, dragul meu,«
răspundea el. »Am îmbétrănit dintr'odată.
Cât timp cineva are mamă, se póte consi-
dera încă tiner. Viéța neregulată, lipsită
de ori-ce țință, nu este de cât un vis, a-
fară de pauzele scurte, ce le petrece omul
la mamă-sa, spre a resufla, a se reculege
și a-și veni în fire, ca să póta eși cu pu-
teri noué în lume.«

D'Iramond deveni din ce în ce mai
tăcut și mai posac. S'eu nu se mai apropie
nimeni de el. Intr'o dimineța de érnă du-
cându-mé la d'insul, l'am găsit foarte înduiosat.

»Sciu, că ai să mă iai în ris,« începú
el vorba, »dér trebuie să-ți spun, că adi-
neori mi-s'a întemplant un lucru ne mai
pomenit.«

»Ce țî-s'a întemplant?«

»Cunosc pe părintele Vincent, paro-
chul de la biserica St. Germain? Inchi-
puesce-ți, acest părinte Vincent, vine
ađi la mine până a nu se face ziua, inso-

țit de sacristan — cu sf. cuminecătura.
Firesce, am rămas uimit de visita acésta.«

»Trebuie să fie o greșală, părinte,«
đic eu, »De bună s'eu ai greșit adresa.«

»Nu, nu, am nimerit la adresa ade-
vărată. Mi-s'a spus să vii la căpitanul
d'Iramond.«

»Atunci a făcut cineva o farsă și
decă așa sci pe cel ce și-a permis...«

»Domnule căpitan, îți jur, că d'omna,
care m'a trimis la d-vóstră avea o înfăți-
șare fórté cinstită, vrednică de încredere.«

»Era o d'omnă?«

»Da, o d'omnă, pe care am întelnit'o
în țințirim...« Dér éta-o! Asta-i!

Și părintele Vincent arată chipul
mamei, ce se afla at'ernând pe părete. Iti
spun drept, că mi-se strînge inima.

»Și estí sigur, părinte, că ai întelnit
tocmai pe d'omna acésta?«

»Nu mai incăpe inđoială, domnule că-
pitan... Aș recunosc-o între o sută și o
mie! Și cu o față așa de tristă și őrua
đicându-mi: »Du-te în grabă! Este timpul
suprem! Da, da, era d'omna al cărei por-
tret îl ved aici pe părete.«

Nu voese a dice, domnilor, că cei-ce nu cercetază mai regulat biserica n'ar cultiva simțul religios în interiorul lor și n'ar fi tot așa de buni creștini ca și cei-ce o cercetază regulat, ci voiese a dice, că atât interesul cel mare al bisericii și al poporului, cât și al dărilor ar fi, să-și manifesteze acel simț religios și prin mai regulată cercetare a bisericii, chiar și din motivul, că din lipsirea inteligenței de la biserică, poporul deduce desconsiderarea bisericii, la care el ține cu atâta tărie, cum și lăpădarea inteligenței de popor, pe când prin cercetarea mai regulată a bisericii inteligența se apropie tot mai mult de popor, având cea mai potrivită ocaziune de a conveni mai adeseori cu poporul și prin asemenea conveniri se întăresc tot mai mult legătura dragostei creștinesce între inteligență și popor și în fine se dă și exemplu bun, cum așteptă poporul de la fruntașii săi.

Poate că vor fi unii, cari vor privi această de un lucru neînsemnat. Noi însă ca fruntași și aleși ai bisericii celei vie, având în vedere că pe noi numai biserica străbună ne poate apăsa contra curentelor periculoase, să nu uităm, domnilor, ceea ce susținem cu mândrie, că dacă biserica străbună a fost pururea înger păzitor al fericirilor noastre părinți dealungul secolilor furtunoși, motivul fu că acei fericiri părinți țineau cu totă tăria la ea, că ei nu numai o cercetau foarte regulat, dăr mai și cântau și ceteau din psalmi, din scrierile apostolilor și profeților, și alții mai inteligenți și mai zeloși țineau și vorbirii evlavioase către popor. De asemenea să nu uităm, domnilor, că atunci când unii ori alții prin vre-o întâmplare se înstrăinau de la biserică, se înstrăina și îngerul păzitor de ei. Și în fine să nu uităm, că tot aceea sfântă biserică este și pentru noi, precum și pentru urmașii noștri, lași înger păzitor, care fu pentru acei noștri părinți, însă numai fericirii până când și noi vom ține până atunci, tăria, și când noi am nesădit-o, atunci și ea ne va părăsi pe noi, și urmașii noștri.

Pentru a ne convinge mai bine despre acele urmări triste provenitoare din neregulata cercetare a bisericii, să nu mergem mai departe, ci să privim numai în jurul nostru, ca să aflăm cum se ridică până la o vreme fiii omenilor noștri din clasa poporului de rând, ai căror părinți cercetază regulat biserica, ținând la datinile religioase și crescând și pe fiii lor în aceea, și de altă parte să aflăm cum decăd în zilele noastre, chiar în a doua și a treia generație multe dintre fiii și nepoții fruntașilor noștri, cari nu cercetază regulat biserica, numai pentru-că în acești tineri nu s'a înrădăcinat destul de tare încă din casa părintească simțul religios,

anghira care să-i scutască de feluritele ispite, ca să nu devină ca frunza espusă vânturilor.

Dacă vom considera domnilor, că la alte popore se ivesc mai rar asemenea simptome triste, vom înțelege ușor, pentru-ce se interesează atât de mult de biserică inteligența acelor popore, începând de la cea mai înaltă aristocrație, pentru-ce cultivă aceea în măsură așa de mare simțul religios în fiii ei și pentru-ce cultivă așa de bine terenul bisericesc mai înființând și felurite reuniuni pentru potențarea simțului religios, măcar că ele mai au și alte terene de dezvoltare.

Acestea și alte asemenea experiențe ne conving, domnilor, că ori-cât de învățați și de luminați ne-am crede unii ori alții, tot avem atât de mare lipsă de manifestarea simțului religios și prin mai regulată cercetare a bisericii și prin împlinirea datorințelor religioase prescise de biserică ca și cei mai puțin învățați, căci prin cercetarea mai regulată a bisericii ne apropiem tot mai mult de Dumnezeu și de darurile lui, indigând-ne și ajutându-ne la cele bune și folositoare și ferindu-ne de cele rele și păgubitoare.

Din aceste rezultate domnilor, că dacă dorim ca biserica să ne fie și nouă și urmașilor noștri același scut și adăpost, același înger păzitor care fu și fericirilor noștri părinți, atunci și din privința multor curente periculoase ce o amenință să conlucrăm și noi din toate puterile la alipirea tuturor alor noștri tot mai mult de ea, manifestând acea alipire și prin regulata cercetare și prin împlinirea datorințelor religioase, precum făceau și fericirii noștri părinți.

De cumva și în viața noastră, domnilor, că stăruim să nu lășăm de dorit, atunci noi toți să conlucrăm la realizarea acelor dorințe pentru-ca biserica să-și poată împlini sublima ei misiune tot cu mai mult succes.

Spre scopul acesta să stăruim domnilor, ca bisericile și școlile noastre să se înălțeze și școlare să ajungă numai bărbați vrednici, și nu de aceia cari se recomandă numai prin vorbe umflate, bărbați, cari nu se mulțumesc, că au cutare învățătură, dăr cari știu și valoarea învățăturii în folosul poporului, bărbați iubitori de biserică, căci cei-ce iubesc biserica iubesc și poporul.

De asemenea să stăruim și să și pretindem, domnilor, ca preoții, profesorii și învățătorii noștri, cari trăiesc de la biserică, ca educatori ai poporului și ai tinerimei noastre, pe lângă celelalte învățături să cultive cu străduință dragostea evanghelică, tare slăbită în unele părți în detrimentul bisericii și al școlii, să premérgă poporului și tinerimei cu exemple bune și în toate privințele așa și în cercetarea

mai regulată a bisericii, întru a cânta și ceti, ba a și predica cuvântul lui Dumnezeu cum fac acești și preoții și profesorii altor confesiuni, căci prin această se potențază simțul religios în popor și tinerime, se potențază alipirea de biserică, stéua conducătoare și luminătoare în cărările cele întunecate ale vieții.

Nu mai urmând așa, domnilor, ne vom achita de marea datorință la care ne-am angajat când am primit sarcina de conlucrători în viața domnului, numai lucrând așa se va paraliza și îngrijitorul simptom atins mai înainte și se vor întări tot mai mult aședămintele noastre bisericesci și ne vor fi și nouă și urmașilor noștri același scut puternic, care fu și fericirilor noștri părinți.

În convingerea că și D-vastră, domnilor, veți binevoi a apleca asupra acestor aședămintele dragoste cu care vi-le adresez eu declar sesiunea sinodului nostru arhiepiscopalesan ordinar pe anul 1905 de deschisă.

Sinódele.

În Dumineca Tomii s'au deschis în Sibiu, Caransebeș și Arad sinódele eparchiale ale bisericii gr. or. române. Cu privire la deschiderea celor trei sinóde și la decursul primelor ședințe dăm următoarele amănunte:

Sinodul arhiepiscopalesan din Sibiu.

După celebrarea sfintei liturgii în prezență cu chemarea întru sfânt prin I. P. S. Sa metropolitul Ioan Meșianu cu mare asistență, deputații sinodali întruniți în sala seminarială aleg o deputațiune de 3 membri pentru a invita pe I. P. S. Sa metropolitul la ședință. Sosind I. P. S. Sa în mijlocul adunării deputaților, a fost întâmpinat cu vii strigăte de «Să trăiască». Ocupând apoi locul presial a rostit un discurs frumos plin de dragoste față de biserică și aședămintele noastre culturale, pe care-l publicăm în întregime la alt loc al acestei noastre.

Urmăz, conform ordinii de zi, constituirea biroului și a celor cinci comisii sinodale, cari iau în primire diferitele rapoarte consistoriale și cu aceste se încheie prima ședință. Din sala seminarială deputații au plecat în corpore la reședința metropolitană și la locuința d-lui arhiepiscop Dr. Il. Pușcariu, exprimând Escelentei Sale și d-lui arhiepiscop urările lor de bine.

În ședința a doua de Marți, înainte de a intra în desbaterea ordinii de zi, deputatul Virgil Onițiu face următoarea propunere:

»Având în vedere însemnătatea deosebită pentru întreaga noastră biserică ortodoxă română din Transilvania și Ungaria, ce o au bisericile comproprietare

ale școlilor noastre centrale din Brașov însemnătate, ce le revine nu numai privința numerică a credincioșilor, ci deosebi prin rolul istoric ce l'au avut în apărarea credinței noastre strămoșesci în curile de urgie și în urmă întru munca pionieră ai culturii noastre naționale, însemnătate ce le revine prin administrația grea și plină de răspundere a unor aședămintele bisericesci, căror asemenea nu se găsește la nici o biserică din metropoliă noastră și în fine prin faptul că susțin și alimineză din propriile puteri cele mai însemnate și mai numeroase institute de învățământ ortodoxe române la noi, institute, cari au de an se părăndă circa 1200—140 de școlari;

având în vedere, că pentru control și supravegherea centrală exercitată de V. Cons. arhid. este de neapărată trebuință a se cunoască în întregul și în detaliu toate afacerile bisericesci, școlare și episcopesci ale bisericilor comproprietare din Brașov și ale școlilor centrale, înțelegându-se aici atât chestiunile curente, cât și cele istorice, cele de organizație internă, de tradițiune și de situație actuală;

având în vedere, că o astfel de perspectivă generală și unitară în felul de înțelegere cum se controlează și se supraveghează aședămintele consistoriale mersul afacerilor și situația școlilor centrale și bisericilor comproprietare din Brașov, nu există, fiind-că nu e cu putință să existe

având în vedere că faptul acesta regretabil este un izvor nesecat al unui lanț de reciproc neînțelegeri dintre centru și dintre organele din Brașov, neînțelegeri cari apasă și împiedică zilnic mersul normal al chestiunilor noastre celor mai ardeente bisericesci-școlare din Brașov, propun:

Maritul sinod arhiepiscopalesan să îndrume Consistoriul arhiepiscopalesan:

1) ca să designeze într-o proximă ședință plenară dintre asesorii consistoriali pe viața pe un an, care să fie însărcinat cu întreaga referată atât bisericescă, cât și școlară și episcopescă și eventual plenară a tuturor afacerilor bisericesci, școlare și episcopesci atât ale parohiilor bisericilor sftului Nicolae și sftei Adormiri din Brașov, cât și ale delegațiilor și Eforiei, precum și ale direcțiilor școlare dela școlile noastre centrale din Brașov.

2) Acest referent special, îndată după constituirea sa să se ocupe de următoarele: într-un timp de cel puțin 2—3 săptămâni, în cari, la fața locului să studieze toată situația actuală a administrației noastre bisericesci-școlare și episcopesci, să studieze organizațiunea internă locală, poziția și raporturile speciale de drept ale diferiților factori ai vieții bisericesci-școlare, apoi dispozițiunile principiale în vigoare, problemele și lipsurile actuale, precum și chestiunile, ce ni-se impun în proximitate viitor, — astfel ca în persoana lui Consistoriul să aibă un far sigur de clară orientare în demersurile sale, în centrul bisericesc-cultural din Brașov, să aibă în el un razim real și sigur în munca spre înaintare, ce se săvârșește acolo cu atâtea jertfe pentru marile noastre interese obștești.

Propunerea s'a dat spre raportare comisiei organizatoare. Urmăz apoi cetera raportului general al Consistoriului

»Tabloul acesta, părinte, este chipul mamei, ducesa d'Iramond... care a murit înainte cu două luni.

Preotul se îngălbeni și apoi dișe cu glas trăgănat:

»Fiule, căile providinței sunt adesea orî întunecate și greu de tălăcut... Să iei sf. cuminecătură. În tot-déuna este bine a trăi împăcat cu Dumnezeu... Și-apoi cine știe?... Dómna ducesă, colo sus, o să se bucure...

N'am mai știut, ce să răspund. Indușoșat, ca ne altă-dată, m'am spovedit și m'am cuminecat.

Poate parochul o fi avut vedenii, poate s'a înșelat prin asemănare... În sfârșit cum o fi fost, cum nu, — eu m'am spovedit și cuminecat, și acum... să ne grăbim la serviciu!

Imi aduc aminte prea bine, era un ger în acea dimineață. D'Iramond călăria de

un frumos roib, pe care îl cumpărase înainte cu câteva zile la o licitație din grajdurile lordului Darlington.

Mergeam în trap repede, ca să ajungem regimentul care plecase mai înainte. Pământul înghețat bubuia metallic sub copitele cailor noștri.

Mă încercai să șuguesc cu prietenul meu, ca să-i mai alung gândurile. Mi-a fost cu neputință. Tot mereu revenia la visita părintelui Vincent.

În sfârșit ajunserăm regimentul, ne anunțarăm la locotenent-colonel și intrarăm la escadronele noastre.

În acea clipă, calul unui recrut, spăriindu-se își luă vânt și o porni în galop razna spre noi. Recrutul nu mai putea stăpâni calul și se ținea desperat de ciochină.

Carambolajul a fost teribil. Porumbul meu, ca vechiul practician, obicinuit cu a-

semenea surprinderii, a rămas neclintit la locul său, roibul lui d'Iramond însă spăriindu-se, se ridică în picioarele dindărăt, drept ca o luminare și apoi cădu pe spate peste călăreț.

În clipa cealaltă zării un golomoz diform, ce se agita ca aiturile și apoi un cal, care după sfortări desperate se ridică tremurând în picioare. Er jos pe nenorocitul meu prietin, fără conștientă, cu capul sfărâmat de o teribilă lovitură de copită.

Din o întâmplare regretabilă, tocmai atunci nu era de față vr'un medic. Pe d'Iramond a trebuit să-l transportăm cu căruța vivandierului la St. Germain. Pe când a venit doctorul era prea târziu. La orele 5 după amiază și-a dat sufletul, fără să-și fi deschis gura și fără să-și fi redobândit conștientă. Er eu, care cunosceam întâmplarea cu părintele Vincent, am stăruit să i-se pună în anunțul funebrel:

»fiind împărtășit cu sf. taine ale muribunților...

»Nu e așa domnilor..., decât ai fi superstițios...

Urmă o tăcere. Apoi colonelul cel gras, Pouraille, pe jumătate rîdînd, pe jumătate necăjit strigă:

»Aș vré să-ți dau un arest de trei zile pentru istoria asta! Să ve spun și eu părerea mea?... Părintele Vincent a făcut o farsă... ori trebuie să credem, că d'Iramond a fost chircilit. Basta!... Și acum domnilor, să trecem în salon la cafea! Vă rog însă, în astă seară să nu mai vorbim, de cât despre femei și despre cai, — căci de nu, mă tem că totă noaptea o să mă chinuască nise visuri grele...»

Oniță.

Sirolin

Cei mai excelenți profesori și medici îl recomandă ca remediu cu efect

piratie, precum: bronchită cronică, tusă convulsivă, și mai ales este recomandat **Convalescentilor după influență**. — Sirolinul promovéză apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegmă și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia se capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provădută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvizzera).

plener, raportul senatului bisericesc și școlar, raportul senatului episcopesc despre starea fondurilor și fundațiilor, despre fondul de pensuni, fondul de asigurare, precum și raportul despre colecta și zidirea catedralei, care la toamnă se va sfinți și preda destinației. *Sinodul exprimă I. P. S. Sale mitropolitului deplina încredere și mulțumită pentru ținuta demnă, ce a observat-o în ancheta convocată la Budapesta în cestiunea proiectului Berzeviczy, având firma convingere, că și în viitor I. P. S. Sa va apăra cu aceeași bărbăție și demnitate interesele și drepturile bisericești noastre.* Cu aceste ședința se încheie.

Ședința III.

Sibiu, Miercuri 10 Maiu n. 1905.

După autenticarea protocolului șed. II. și acordarea de 2 concedii, urmază la ordinea zilei continuarea referadei comisiunii organizatoare. Rap. I. de Preda referă în cauza detragerii ajutorului maiestatic de 2000 cor. dat până acum seminarului. La propunerea comisiunii în conformitate cu actul consistorial se decide a se face o remonstrațiune la ministrul de culte, fiind suma respectivă dată prin rezoluțiune maiestatică în mod permanent încă din 1864.

Cu privire la propunerea dep. Onițiu prezentată în ședința de ieri, se decide a se transpune consistoriului spre apreciere după posibilitate.

Dep. Dr. Roșca referă în cauza înființării unui nou protopresbiterat în com. Hunedóra cu sediul Gioagiu, componându-se din 37 comune aparținătoare așă la Deva și Orăștie, și la propunerea comisiunii se decide înființarea protopopiatului Gioagiu cu sediul în Gioagiu-susenii.

Comisiunea școlară prin ref. Dr. Opișă referă despre ajutoarele votate din fondul școlar, distribuirea ștendiilor, conferențele învățătoresci și »Fóia pedagogică«, luându-se rapoartele consistoriului spre scire. Ședința proximă se va ține mâine (Joi) la orele 10 a. m.

Sinodul diecesei Caransebeșului.

Duminecă la orele 12 din zi s'a deschis în sala cea mare a Comunității de avere, sinodul diecesei Caransebeșului. În discursul său de deschidere P. S. Sa episcopul Nicolae Popea a vorbit despre importanța organizației bisericești gr. or. române, câștigată prin luptele statornice și obositoare ale înaintașilor noștri, care dă fie-cărui membru al bisericești putința să concurgă cu sfaturile, părerile și iubirea lor desinteresată pentru de a întări biserica noastră vie națională. Viața bisericească constituțională numai folositoare poate să ne fie, decât vom avé înaintea ochilor noștri interesul general și binele comun și nu ne vom lăsa abătută dela calea adevărată prin discordie și interese particulare. Sunt convins, dice P. S. Sa, că fie-care deputat e însufletit pentru promovarea binelui comun, a intereselor generale ale bisericești noastre episcopiale în special și a bisericești noastre naționale în general. Principiul nostru se fie »mereu tot înainte«, dér se fim precauți și se nu ne lăsam răpiți de dorul nostru de a ajunge deodată și fără trecere la ținta, la care nizuim, deorece ori-ce săritură forțată poate aduce numai pagube. Mai mult se ajunge cu prudență și precauțiune. *Timpurile sunt critice și neajunsurile sunt multe.* De aceea e de lipsă, ca în cadrele organizației noastre să o păzim cu sfințenie, să o respectăm, ca să se pótă vedé alipirea noastră nestramutată față de această organizațiune. P. S. Sa vorbește apoi de mișcările sociale cu caracter dușmănos bisericești și își exprimă speranța, că aceste vor trece în urma simțului religios al poporului nostru și a simțului de jertfire pentru institutele noastre bisericești. În această privință se așteptă mult dela înființarea bisericești de lângă Vășiova în așa numita Vale Godinova, care are mențiunea a se desvolta în mănăstire.

»Simțul religios și moral al poporului nostru — încheie P. S. Sa — întărit la sinul bisericești noastre ortodoxe strămo-

șesci, va asigura poporului nostru existența sa și pe viitor.«

În ședințele ce au urmat s'a constituit biroul și comisiunile și s'au absolvit referadele comisiunilor bisericești, școlare și financiare. Desbaterile au fost foarte interesante. Important este, că în ședința de Luni s'a primit cheia pentru împărțirea fondurilor pentru noua episcopie, ce are a se înființa la Timișoara.

Sinodul diecesei Aradului.

P. S. Sa d-l episcop Ioan I. Pap a deschis Duminecă sinodul eparchial cu un mare discurs, în care — după-ce arată importanța întrunirii și în deosebi a vieții constituționale — atinge și scăderile vieții constituționale, ce rezultă din esplicarea greșită a liberalismului, precum și din validitatea egoismului, care — neajungându-și scopul în cadrele vieții constituționale — nu se sfiesce a recurge la mijlocul cel mai urgisit, la mijlocul răsunării. Mai departe atinge greutățile materiale, din cari rezultă stabilirea deficitului bugetar și indică starea îngrijitoare în care ar rămâne fondurile diecesei, decât s'ar face împărțirea reclamată prin planul înființării episcopiei la Timișoara și eventual Oradea mare. În fine mai amintesc și neliniștea sufletescă provocată prin planul de reformă al guvernului privitor la învățământul popular.

Intrându-se în ordinea zilei s'au constituit biroul și comisiunile. În ședința de Luni au fost la ordinea zilei rapoartele consistoriului.

Proiectul de adresă al clubului naționalist.

În ședința de la 5 Maiu n. a camerei unguresci clubul naționalist din dietă, compus din 8 Români, un Slovac și un Sârb, a prezentat camerei prin președintele său Dr. Teodor Mihalyi un proiect de adresă către Corónă, deosebit al său, pe care-l lăsam să urmeze aici în românește după textul traducerei făcută de fóia activista din Arad.

Majestatea Voastră Imperială și Regală Apostolică!

Imprejurările noastre critice parlamentare au determinat pe Majestatea Voastră, să disolvați la 4 Ianuarie 1905 dieta convocată pe anii 1901—1906 și prin escrierea nouă alegeri să faceți încercare în direcțiunea, a da posibilitate publicului alegător a-și manifesta părerea privitor la cestiunile însemnate politice și de drept public aruncate la suprafață.

În viața unui stat parlamentar, e la tot cazul un simptom îngrijitor, ca validitatea voinței majorității parlamentare și prin această activitatea dietei, minoritatea să se silască consciu, cu ori-ce preț a o zădărnici și nu pótă suferi îndoielă, că judecarea astorfel de casuri aparțin tribunalului națiunii, care națiune, dacă este stăpâna propriei sale voințe, își și scie validata verdictul.

Față de acea așteptare a Majestății Voștre, ca alegerile orânduite să restitue ordinea parlamentară distrusă și să redea capabilitatea de muncă a dietei, nouă, — și acesta o mărturisim cu regret — speranțe din capul locului n'am legat. Îngrijirea noastră a și fost verificată de împrejurările ce au urmat.

După părerea noastră adecă, acesta acută crisă a vieții constituționale a patriei noastre, numai prin sanarea radicală a bólei ar fi putut primi soluție definitivă, cu alte cuvinte, decât la întrebarea pusă de Majestatea Voastră, nu numai o parte minusculă a națiunii, o fracțiune privilegiată, ci națiunii politice maghiare întregi i-s'ar fi dat mod pentru manifestarea voinței sale. Pentru-că, până când la alegerile dietale abia o a cincia parte a națiunii își pótă rosti voința, este imposibil a împiedeca, ca ori-care minoritate parlamentară, fie din interes de partid, fie eventual din curată convingere, să nu se provóce la aceea, că majoritatea covârși-

tóre a națiunii, și mai ales partea exclusă de la exercitarea drepturilor constituționale nu aprobă direcția politică a majorității parlamentare; ba pótă să se ivescă și casul, ca minoritatea parlamentară cu drept a putut susține despre sine, că de fapt dânsa este depositara voinței majorității națiunii.

Din contră, decât majoritatea parlamentară, se pótă provoca pe temeiul votului universal la adevărata voință națională, liber manifestată, atunci cade legitimitatea morală a obstrucțiunii. Este convingerea noastră intimă, că acesta latentă gravă bóla, numai așa se pótă sana, decât în spiritul nefalsificat al legilor fundamentale din 1848 și 1867/8 pe tóte liniile vieții constituționale fără nici o privire la interesele de rasă și de clasă, totalității națiunii și pe lângă luare în considerare a intereselor statului ungar alcătuit și susținut de această totalitate, se câștigă valoare absolută și necondiționată principiului fundamental, în sensul căruia toți locuitorii Ungariei, fără osebire de naționalitate sunt membrii egal îndreptățiți ai națiunii politice maghiare unitare și indivisibile.

Ne dóre mult, că tocmai acum, înainte de a fi intrat sanarea acestei, precum și a altor bóle interne a vieții noastre constituționale, s'au ivit la suprafață astfel de chestiuni, cari ating vital situația economică și de drept public a patriei noastre față de Austria și rezolvarea căror chestiuni reclamă o judecată calmă și circumspectă. Învățămintele amare a grelelor vremuri, au putut pe fie-cine convinge, că din punctul de vedere al intereselor reciproce între cele două state ale Monarchiei, legăturile de alianță înscrise în 1867, cari trec peste uniunea personală, numai atunci pot conta la stabilitate, decât în ambele părți se sprijinesc pe majoritatea reprezentanței firesci a popórelor. Inchinându-ne înaintea admonițiunilor istorice a ultimilor trei decenii, dorim, că în astfel de chestiuni importante națiunea politică maghiară în totalitatea ei să se exprime voința și să se derime acele lucruri despărțitoare, cari durere, s'au susținut până în ziua de azi într'o mică parte privilegiată înzestrată cu drepturi constituționale și între partea preponderantă, înzestrată numai cu datorințele contribuției de dare și de sânge.

Cu sinceritatea datorită Majestății Voștre trebuie să declarăm, că atunci când din cele aprópe 20 milioane de locuitori ai țării, abia un milion este numărul acelor, cari sunt învestiți cu dreptul electoral, noi, corpurile legiuitoare actuale, fără orecare nemodestie nu putem afirma despre noi, că am reprezenta totalitatea locuitorilor țării. În urma manciității legii noastre electorale cât și în urma împărțirii tendențioase a cercurilor electorale, a abuzurilor și a siluirilor ce în măsură mare tot se mai comit și acum la alegeri, cea mai mare parte a locuitorilor țării nu este reprezentată prin corpurile legiuitoare.

La acesta se mai adaugă stabilirea de multe-ori tendențioasă și arbitrară a censului de dare și în sfârșit acea stare în adevăr detestabilă, că aceeași țără are două sisteme electorale: pentru-că altul e sistemul electoral pentru Ungaria proprie și éráși altul pentru *partile ardelene ale Ungariei*. Aceste detestabile stări au îngreunat, respective au făcut total imposibilă participarea la viața parlamentară a naționalităților nemaghiare, deopotrivă credincioase țării și naționalității lor, silindu-i la pasivitate politică. Purcedând din principiul egalității de drepturi, e un totul îndreptățită pretensiunea, ca fie-cărui cetățen al țării să i-se dea dreptul de alegere, fără osebire de naționalitate. Prin urmare, cu marea majoritate a țării împreună, dorim sufragiu universal și arondarea dréptă a cerurilor electorale, fără nici o privire la interese speciale ori separtistice. O cerem asta cu atât mai ales, pentru-că la ultimele alegeri *națiunea* a distins cu încrederea-i tocmai pe acelea partide, cari în privința sufragiului universal au făcut promisiuni obligătoare.

Noi considerăm încrederea poporului de un astfel de capital moral, încât călcarea sub ori-ce titlu bine sunător, a făgăduinței făcute, o ținem de un păcat neiertat atât din punctul de vedere al moralei politice cât și din cel al cuviinței politice.

Impărțășirea necondiționată a fiecărui membru al națiunii politice, împărțășire basată pe egalitatea drepturilor și de aceea e inevitabilă, fiind-că e adevăr nerăsturnabil, că ori-ce restricțiune, care pe motivul libertății publice, se aplică din interese de rasă și clasă, a devenit piedecă în desvoltarea adevăratei libertăți constituționale chiar și pentru rassa maghiară. Dovadă e împrejurarea, că de la transacțiunea din 1867 guvernele formate din partidul majorității parlamentare împotriva continuei afirmări a liberalismului, n'au găsit piedeci nici în legile sancționate, când era vorba de călcarea și restrângerea libertății publice. Dreptul de asociare și adunare n'a fost pus în lege în mod intenționat și exerciarea acestor drepturi cardinale pentru o mare parte de cetățeni a depins de la bunul plac al guvernelor, prin ceea-ce aceste drepturi au devenit iluzorii. Libertatea cuvântului și a presei, aste două garanțe ale adevăratului constituționalism pentru o mare majoritate a populației au fost scóse din vigóre în țera noastră locuite de popóre, ce cinstesc și iubesc libertatea; guvernele de decenii au înșiruit un lanț nesfârșit de procese și prigoniți politice. Dreptul autonom al cetățenilor a fost știrbit în municipii prin înregistrarea în lege a instituției viriliștilor și dreptul de candidare dat fișpanilor și fisolgăbiraelor.

Condiția existenței statului de drept e cinstirea legii. Cuprinși de adâncă mâhnire suntem siliți a descoperi Majestății Voștre faptul, că din legile sancționate nu se duc la îndeplinire acelea, cari par a fi în contradicere cu interesul réu pnceput al rasei, ce se identifică cu statul. Astă procedură față de legi involvă în sine simburile unor mari primejdii, fiind-că ciuntesce încrederea cetățenilor în ordinea de stat și sfințenia legii. Astfel isvor de gravamine regnicolare e faptul, că în ceea-ce privesce egala îndreptățire a naționalităților, paragraful 44 al legii din 1868 adus pe temeiul promisiunilor solemne ale națiunii nu numai, că nu s'a executat și nu se ține sincer și conform intențiunilor legiuitorilor de atunci, ci cu totul tot contrar egalei îndreptățiri a naționalităților majoritatea populației țării e sistematic împiedecată în cultivarea și mai departe și desvoltarea naționalității sale. În contradicere cu principiul constituționalismului unei fórté însemnate părți a cetățenilor prin decretate i-s'a luat elementarul drépt constituțional, ca prin alcătuirea de partide politice să se pótă desvolta, apóra naționalitatea recunoscută prin lege; s'a adus tesa anti-constituțională, că publicarea programelor politice se concede numai după prealabila invoire a puterii executivă.

Prin identificarea intereselor statului cu interesele partidei și clasei dominante se susține, că aceste interese ar pretinde, ca puterea executivă să pună piedeci în drumul cultivării și propășirii culturale a poporului în acel fel, că în deosebi decretate și proiectele mai nouă de legi fac aprópe imposibilă instrucțiunea populară în limba maternă. Dispoziția legii, ca statul să susțină pentru cetățenii de ori-ce naționalitate școli, cu limba maternă de propunere, de-adreptul poruncesce guvernelor, ca să întrețină atari școli.

Dér guvernele nu numai nu implinesc datoria acesta, dér nu lasă, ca cetățenii nemaghiari chiar cu propriile lor jertfe de bani să se îngrijescă de școli cu limba de propunere maternă. Lipsa în parte totală de școli medii (secundare) — și de specialitate, cari ar învăța în limba maternă a elevilor, ne espune, că cei interesați să se caute școli cu limba maternă de propunere în străinătate. Drepturile autonome ale bisericilor, drepturi garantate prin legi fundamentale, sunt călcate în picioare sub pretextul interesului statu-

ui; ér îndreptăţirea incontestabilă a bisericilor, ca catechisarea să se facă în limbile oficiose, a fost atacată prin decrete guverniale.

Aşiderea în contradicere cu spiritul şi dispoziţiile festive ale legii din 1868 art. 44 prin preterarea totală a limbilor materne, nu numai administraţia se îngreunează, suferă însă şi justiţia, deore-ce prin aplicarea instituţiunii de interpret, se nimicesce influinţa imediată a vorbelor.

Mijlocul cel mai efectiv al siguranţei statului este puterea armată. Considerându-i importanţa, este de dorit ca puterea armată, ferită de ori-ce frecări de natură politică, să servescă scopurilor apărării comune a ambelor state. Introducerea serviciului militar de doi ani îl doresce ţera întrégă. Prin instrucţiunea militară mai intensivă anul al treilea de serviciu este uşor de dispensat. Condiţiunea prealabilă a succesului unei astfel de instrucţiuni militare în chip raţional este, ca instrucţiunea militară a feciorilor să se facă în limba lor maternă, şi tocmai din acest motiv în cadrele regimentelor este a-se da o importanţă mult mai mare ca până-acum limbei materne a feciorilor. Tot asemenea interesele justiţiei pretind ca în judicatura militară acuzatul să se pôtă apăra în limba sa maternă.

Una dintre greutăţile rezolvirii crizei politice actuale o constituie chestiunea economică. La aranjarea acestei chestiuni este a-se lua în deosebită consideraţiune faptul, că partea cea mai mare a locuitorilor patriei noastre se ocupă cu agricultura. La chestiunea vamală şi peste tot la rezolvirea aranjamentului economic, consideraţiuni de domeniul public nu pot fi dătătoare de măsură; în acestea chestiuni exclusiv numai interesele economice au să decidă şi tocmai în considerarea acestor interese este de dorit, că la eventuala despărţire economică de către Austria, numai după crearea condiţiunilor prealabile şi luarea dispoziţiilor pregătitoare să se facă această, ca să nu se periclitizeze interesele agrare a populaţiunii ţării. Interesele materiale, sociale şi culturale ale clasei agrare, ale claselor micii industriei şi ale muncitorilor vor trebui să constituie una din preocupările ardătoare a viitoarelor guverne. Reforma legilor de dare pe baza principiului dării progresive, scutirea de contribuţiune a minimului de existenţă, tot astfel scoterea de sub darea indirectă a articolelor indispensabili de alimentare, sunt pretensiuni, a căror rezolvire nu mai suferă amânare.

O serie întrégă de agende aşteptă deci rezolvirea lor şi tocmai din cauza această inimile noastre sunt cuprinse de adencă îngrijorare, vădend că criza politică devenită cronică, stânjenesce acum de ani de zile activitatea dietei.

Datorită isorvită din fidelitate de supuşi avem a declara, că actuala dietă îşi va ţine de principala-i problemă a crea o astfel de reformă parlamentară, care stând pe baza sufragiului universal, prin arondarea proporţionată a cercurilor, prin asigurarea tot mai mult a libertăţii şi curăţeniei alegerilor, să facă din reprezentanţa naţională adevărată depozitară a voinţei naţionale, fiindcă vindecarea temeinică a bôlei parlamentarismului nostru şi soluţia multumitoare a chestiunilor de drept public şi economice, se pôte aştepta numai de la o astfel de reprezentanţă, care primind mandat de la totalitatea naţiunii, va face posibilă reprezentarea tuturor intereselor juste.

Carî de altfel suntem cu omagială supunere

Corpurile legiuătoare din Ungaria, Croaţia şi Slavonia:

Dr. Teodor Mihali, Ioan Russu-Sirianu, Aurel Novac, Dr. Aurel Vlad, Dr. Nicolae Comşa, Dr. Ioan Suci, Dr. Stefan C. Pop, Vasilie Damian, Dr. Ljubomir Pavlović, Milan Hodza.

Desbaterea adresei către Corónă.

În şedinţa de la 4 Maiu a dietei s'a început desbaterea asupra proiectului de adresă către corónă prezentat dietei de partidele coaliţiunii. Pentru-ca şi cetitorii numărului nostru popular de Duminecă să aibă cunoscinţa de mersul acestei desbateri, dăm aici un resumat al discuţiei în şedinţele de la 4, 5, 6, 8 şi 9 Maiu.

În şedinţa de la 4 Maiu, după-ce raportorul *Bathyan* a motivat proiectul de adresă recomandându-l spre primire, a luat cuvântul liberalul tiszai *Nagy F.* El a arătat, că întrég proiectul de adresă nu cuprinde nimic, ce n'ar fi cerut şi partidul liberal. Face imputări coaliţiunii, că n'a luat în adresă *instrucţiunea obligătoare a limbei maghiare în şcolile populare*. Adresa dîse el e de prisos, şi n'o primesce.

Francisc Kossuth spune, că primesce adresa, care după el arată în deajuns direcţiunea şi marginele în cari trebuie să se misce guvernul viitor. Adresa a trebuit să se facă, pentru-ca domnitorul să fie pe deplin orientat. Incheie spunend, că programul şi ţinta coaliţiunii este pustiirea sistemului de până acum.

Urmă apoi *declaraţia Croaţilor* (40 de deputaţi croaţi sunt în dieta ungară) cetită de *Nicolau Tomasić*. Croaţii declară că ei voesc să evite a da prilej la neînţelegeri, ce ar atinge sentimentele frăţesci între ei şi Maghiari şi că sunt aderenţi ai comuniunii de stat şi că vor sprijini politica maghiară. Pretind însă, ca această politică să respecte toate drepturile Croaţiei-Slavoniei şi mai ales *dreptul limbei croate oficiale*. Fiind-că în sensul pactului ungaro-croat limba oficială în Croaţia este exclusiv limba croată, în toate afacerile comune şi de stat, trebuie ca *limba croată să se valideze şi în armată* când armata s'ar transforma pe basă naţională. Dacă Maghiarilor li-se va da comandă maghiară şi Croaţilor trebuie să li-se dea comandă croată în regimentele recrutate pe teritoriul Croaţiei-Slavoniei.

În ce priveşte teritoriul vamal Croaţiei cred, că separaţiunea economică de Austria ar fi un mare pericol pentru agricultura Croaţiei.

În fine declară, că *Croaţii nu primesc adresa*.

În şedinţa de la 5 Maiu a vorbit oratorul partidului popular conţele *Aladár Zichy* pentru adresă. A luat apoi cuvântul ministrul preşedinte *Tisza*, care a combătut adresa. Spune, că în ea se lasă coaliţiunii cea mai mare latitudine în toate chestiunile. În chestiunea militară adresa se mulţumesc cu o declarare generală. Ea tace asupra *reformei învăţământului popular* ceea-ce dă prilej la îngrijiri îndreptăţite. A vorbit apoi *Tisza* despre pactul economic cu Austria faţă cu care adresa coaliţiunii urmăresce, ca scop final, crearea unui teritoriu vamal separat. Combate ideea separaţiunii economice pe care o prezentă ca o nenorocire pentru ţeră şi dîce, că pentru ochii frumoşi ai Maghiarilor lumea totă nu-şi va schimba programul său comercial politic.

Cătră finea vorbirei sale *Tisza* a fost des întrerupt şi atacat cu vorbe grele de cei din opoziţie încât s'a produs un adevărat tumult în dietă. Termină arătand, că interesul Ungariei este, ca un guvern capabil de acţiune să incheie pe 10 ani éraşî pactul cu Austria.

Urmă la cuvânt *Dr. T. Mihalyi*, deputat român, care după o vorbire mai scurtă a prezentat dietei un *contra-proiect de adresă* în numele clubului naţionalist din dietă. *Dr. Mihalyi* a protestat în contra învinuirilor că naţionalităţile urmăresc scopuri separatiste. Ţinta lor încă este consolidarea statului. Unitatea patriei n'o vede în unitatea de limbă, nerealisabilă, ci în unitatea sentimentelor basată pe interese comune. Naţionalităţile nu se dau înderēt de la învăţarea limbei maghiare, care li-e de folos (!) Drepturile naţionalităţilor sunt garantate în legi, guvernele însă nu le-au executat. Şi fiind-că în adresa coaliţiunii nu se face amintire de rezolvirea chestiunii naţionalităţilor, nici despre votul universal, nu primesce adresa, ci prezentă un contraproiect de adresă. (Il publicăm la alt loc al numărului de azi. — Red.)

În şedinţa de la 6 Maiu ministrul preşedinte *Tisza* răspundend la afirmările mai multor deputaţi, că a retras *proiectul de lege al lui Berzeviczy* declară, că retragerea a fost numai formală pentru a se putea desbate revisuirea regulamentului dietei. S'a ocupat apoi cu *naţionalităţile* făcend nisce declaraţiuni prin cari s'a întrecut pe sine însuşi în şovinism.

A spus *Tisza*, că naţionalităţile numai atunci pot să fie fi credincioşi ai pa-

triei maghiare, *dacă se contopesc într'una séu alla din partidele unghuresci* şi *dacă nu vréu să figureze în viaţa publică maghiară ca grupuri naţionaliste separate*. Cei cari se deosebesc şi se izolază pe basă de programe naţionaliste separate, nu numai iau o poziţiune dubioasă din punctul de vedere al fidelităţii către stat şi seversesc *tradare* şi în contra rasei proprii. (>Éljen<-urî şi aprobări generale.)

Urmă la cuvânt *bar. Banffy*. El s'a întrecut cu *Tisza* şi cu ceilalţi în declaraţiuni şoviniste. A dîs, că se bucură, că *Tisza* a retras proiectul reformelor lui *Berzeviczy*, căci era o operă superficială pe când chestiunea instrucţiunii populare trebuie rezolvată fundamental conform intereselor naţionale maghiare. *Banffy* dîce apoi, că nici odată n'a sprijinit naţionalităţile, din potrivă a dat piept cu agitaţiunea naţionalistă. Spune, că numai statele naţionale au viitor. Statul, care rămâne în caracterul său poliglot trebuie să piară. *Deci Maghiarii trebuie să năzuiescă din toate puterile a reduce gradul până la totala dispariţiie caracterul poliglot al Ungariei*. Drepturi individuale se pot da fie-căruia, însă a interpreta dreptul naţionalităţilor așa ca să li-se dea acestora *individualitate deosebită, nu se pôte*, căci atunci am săpa însine mormântul viitorului nostru de stat.

A mai spus *Banffy*, că organizaţia de azi a armatei servece *scopuri poliglotte*, deci armata trebuie maghiarisată. Şi a mai dîs, că ori-cine ar fi la guvern, întreaga opoziţie va fi atât de tare, în cât se respingă *nisuiţele naţionalităţilor*. (>Éljen<-urî sgomotose.)

În şedinţa dela 8 Maiu a vorbit cel dintăiu deputatul român *Stefan C. Pop*. A polemizat cu *Tisza* şi cu *Banffy*. Nu se pôte ca naţionalităţile să intre în vr'un partid, maghiar, căci nu se află un astfel de partid, care să apere interesele îndreptăţite ale naţionalităţilor.

Arată, că partidul liberal a falsificat principiile lui *Francisc Deak*. Guvernele dela 68 înceoau a nesocoti legea naţionalităţilor, au desfiinţat comitetul partidului naţional şi s'au dat ordonanţe în contra dreptului de intrunire a naţionalităţilor. Naţionalităţile n'au aspiraţiuni ascunse, ci pretind egalitate de drept. Justiţia e atât de costisitoare pentru ele, încât mulţi nici n'o mai caută. Nicăiri în faţa autorităţilor şi judecătorilor, naţionalităţile nu-şi pot valida limba. Unde se află o judecătorie, care să ia proces verbal în limba română?

Programul lui *Banffy* place partidului 48-ist, *Banffy* se pare că a absorbit întreg acest partid, căci a dîs că adresa conţine principiile lui. Şi *Banffy* vré să facă *Maghiari* şi din naţionalităţi. Limba acestora însă nu pôte fi luată, căci ele nu-şi dau limba. Prin urmărirea contopirii naţionalităţilor în rassa maghiară, se provocă *lupta de rassa*.

Preşedintele intrerupe pe vorbitor şi-i face observări. Il face atent că în dieta unghurescă nu se pörtă luptă de rassa. Nimeni nu vré să contopescă naţionalităţile în rassa maghiară, nimeni nu le supără. Ţera însă *preinde* dela naţionalităţi, *să înveţe limba statului*.

St. C. Pop declară, că a polemizat cu *Banffy*, care a dîs că statul poliglot trebuie să dispară. N'are nimic contra, ca naţionalităţile să înveţe unghuresce pe lângă limba lor. *Bucuros* ar sprigini o politică care pe lângă unitatea statului, ar respecta şi drepturile naţionalităţilor.

În şedinţa dela 9 Maiu a luat cuvântul deputatul croat *Geza Josipovich*. A început să vorbescă în limba croată. Din cauza această a fost întrerupt şi i-sa strigat să vorbescă în limba maghiară. *Josipovich* declară, că a vorbit croatesce, pentru-ca să nu se uite, că deputaţi croaţi au dreptul de a vorbi în limba lor. În urmarea vorbirei a arătat, că în pactul ungaro-croat dela 1868 garantéză dreptul Croaţilor la limbă croată, emblemă croată şi stindard croat în armată.

Contele *Apponyi* îşi începe discursul ocupându-se de pretensiunile Croaţilor şi dîce, că ceea-ce reclamă Croaţii: limba croată în armată, în cas, când în Ungaria s'ar introduce cea unghurescă, — este ceva comic (de ris).

Apponyi ia apoi la răfuială pe oratorii partidului liberal şi dîce, că imputarea făcută coaliţiunii, fiind-că n'a băgat în proiectul de adresă şi reforma şcolilor primare, este de prisos. De aici nu urméză, că coaliţia n'ar dori reforma şcolară. Şi multe altele mai doresce coaliţia, cari nu sunt cuprinse în adresă. Acuma însă s'au luat numai chestiunile mai de frunte, cari trebuie deslegate, ca să se restabilească armonia între Corónă şi naţiune şi între acestea în primul loc este chestiunea armatei.

Oratorul desfăşură apoi starea decădută în care a ajuns partidul liberal, î

este milă de acest partid, în care sunt numeroşi oameni cu talent şi prietenii personali ai lui. Cred ére această, că este de demnitate lor, ca să-şi pună nădejdea în sugrumarea aspiraţiunilor naţionale?

El spune mai departe, că opoziţia s'a aliat, pentru a apăra constituţiunea contra unui atentat strein şi a formulat în trăsături generale aspiraţiunile naţionale. Adresa este făcută într'un ton, ca să nu se credă, că e un ultimă faţă cu Corónă. Asupra raporturilor dintre noi şi Corónă planéză un blăstem.

Blăstemul acesta este, că nu se vorbesce lămurit, ci în doi perî. Noi avem convingerea, că Ungaria este un stat suveran, care a adus legi asupra unor anumite cestiuni, în privinţa cărora trebuia să se aducă legi şi în Austria. Legile austriace însă sunt stăpânite de gândul unei monarhii unitare, care a dat Ungariei o autonomie mai mare, decât celorlalte ţeri. Şi naţiunea maghiară de câte-ori se aducea asemenea legi, închidea un ochiu, pentru ca să scape din incurcăturile momentane. Partidul liberal a pus tot-deuna în teorie suveranitatea Ungariei, faptele lui însă s'au acomodat tot-deuna unităţii monarhiei.

Ilusiunea Austriacilor trebuie acum sdrobită. Trebuie să-i învêţăm pe Austriaci, că Ungaria este în adevăr un stat independent, cu drepturi pe cari vré să le pună în vigore.

Apponyi scie, că coaliţiunea va avé o luptă grea. În Austria toate partidele îşi dau silinţa, ca să se respingă postulatele maghiare. Este fapt, că totă opinia publică a Austriei este îndreptată contra Ungariei şi că Monarhul este influenţat de această opinie. Tot așa nu trebuie să ne facem iluziuni nici în privinţa streinătăţii, deore-ce Ungaria nu se bucură în streinătate de simpatii. Dacă însă Europa se va convinge, că recunoscerea drepturilor Ungariei nu numai că nu slăbescé poziţia de mare putere a Monarhiei, ci încă o întăresce, — va aplauda sforţările maghiarilor.

Pentru ca să se facă unire între Corónă şi naţiune, trebuie ca cei doi factori să simtă la fel. Dér fiind-că dorinţa naţiunii maghiare, de a rămâne (!) stat naţional, nu se pôte stârpi, unirea între corónă şi naţiune numai așa se va pute stabili, decât însuşi regele ca cel dintăiu Maghiar se va pune în fruntea nisuiţelor maghiare. — *Dorinţa coaliţiunii este, să vie adevărul de de aceea recomandă adresei spre primire*.

După *Apponyi* s'a ridicat *Tisza* să vorbescă, opoziţia însă strigand: D-ta ai mai vorbit, a ieşit din sală şi n'a vrut să-l asculte. *Tisza* însă vorbesce în chestiune personală şi apără partidul liberal contra învinuirii aduse de *Apponyi*, în privinţa onestităţii publice. Pôte să fie singuraticii membri în acest partid, cari să seversescă imoralitatea politică, de a sprijini cu negarea principiilor o direcţie politică, care după părerea lor este păgubitoare, dér partidul liberal însu-i nu va urma pe contele *Apponyi* în schimbarea principiilor. Partidul liberal va stăruî mai departe, ca şi până-acuma, deşi s'ie că unele din principiile sale nu se potrivesc cu curentul momentan.

După *Tisza* se ridică la cuvânt *Aurel Vlad*, care spune, că naţionalişii nu aveau de gând să întindă discuţia, însă contra naţionalităţilor s'au rostit aici multe imputări nedrepte, mai ales de către baronul *Banffy*, așa, că e necesar a accentua mereu, că naţionalităţile nu-şi vèd asigurate drepturile în programul nici unui partid, din care cauză accentuand votul universal şi egala îndreptăţire a cetăţenilor, votéză propria lor adresă.

În şedinţa dela 10 Maiu, deputatul croat *Kovacevici* a documentat îndreptăţirea Croaţilor de a avé comandă croată, şi a polemizat cu *Apponyi*. Acesta a răspuns dîcend, că nu se lasă amăgit pe acest teren de luptă, când între partidul liberal şi coaliţiune decurge o luptă atât de straşnică pentru apărarea drepturilor naţionale.

A mai vorbit contra adresei deputatul român *Dr. I. Suci*. Probabil, că mâne, Vineri, discuţia se va incheia.

SCIRILE DILEI.

— 28 Aprilie v.

Conferinţa internaţională agricolă. După cum se anunţă din Roma, următoarele state au aderat la conferinţa internaţională agricolă ce se va deschide acolo la 28 Maiu: Austro-Ungaria, Germania, Anglia, Argentina, Bulgaria, Belgia, China, Cuba, Danemarca, Egiptul, Statele-Unite, Spania, Franţa, Grecia, Guatemala, Japonia,

Mexicului, Portugalia, Rusia, România, Suedia, Norvegia și Turcia. Argentina, Bulgaria, Cuba, Danemarca, Egiptul, Franța, Guatemala, Mexicului, Portugalia, Rusia, Statele Unite și Rusia și-au numit deja reprezentanții pentru conferință. Numărul reprezentanților ce vor participa e socotit cam la 150. Succesul conferinței poate fi considerat ca asigurat în toate direcțiile, de ore-ce inițiativa regelui Italiei a fost primită cu cea mai mare bucurie de către toate statele. De aceea se pot aștepta dela această conferință rezultate practice de cea mai mare valoare.

Un creștin bun, un bun soldat! Impăratul Wilhelm al Germaniei a rostit înainte cu câte-va săptămâni în orașul Wilhelmshaven în fața noilor soldați-marinari o vorbire despre a cărui conținut d'abea în zilele aceste au apărut prin foi amănunte. Impăratul se fi dis recrutilor între altele: *Dacă Rusia în actualul ei război va fi bătută, atunci pricina înfrângerii după părerea sa este, că însușirile creștinesc ale Rușilor lasă mult de dorit, pe când păgânii Japonesei se disting prin mai multe virtuți creștinesc. Un bun creștin — un bun soldat!* a exclamat împăratul. Dér și virtuțile creștinesc ale poporului german lasă încă mult de dorit și el (Impăratul) trage la îndoială decât în cazul unui război Germanii ar avé dreptul să imploré dela Dumnezeu victorie. Japoneseii ar fi un fel de biciu al lui Dumnezeu, precum a fost în trecut Atila și Napoleon. Germanii trebuie să grijescă, ca să nu cadă și ei odată sub un astfel de biciu.

Expoziția societății »Furnica« din București se va ține la Ateneu în intervalul dela 28 Aprilie la 10 Maiu c. Ca și în ceilalți ani, vizitatorii vor avé ocaziunea a admira minunate costume naționale românesc din toate unghiurile țerei precum și diferite articole de industrie casnică, datorite harnicelor țerance române.

Pentru biserica cea nouă din Clușiu, s'a pornit o acțiune vrednică de laudă. »Răvașul« în fie-care număr al său publică contribuiri pentru sporirea fondului, care în cei doi ani din urmă s'a mărit cu 25,000 corone. Anul trecut o domnă evlavioasă a dăruit pentru acest scop o casă în valoare de 10,000 corone, ér anul acesta protopopul Dr. Daianu în predica din ziua Pascalilor a anunțat credincioșilor, că un *marinimos* donator, pe care nu l'a numit, a făcut o danie și mai frumoasă prin care s'a pus adevărata temelie a noii biserici. În aceeași predică d-l protopop a declarat că ofere și densusul pentru zidirea bisericii suma de 1000 corone. Măestrul croitor Alexandru Borza din Clușiu a dăruit 100 corone și a promis că va mai dăruia. Rivna această este laudabilă, mai ales considerând că un număr de peste 5000 credincioși români gr. cat. n'au în Clușiu decât o bisericuță pentru 2—300 persoane.

Logodnă. Cristina Bandea și Valeriu Adamescu logodiți. Cerghidul-mare. Seuliarom. Maiu 1905.

Crema Margit. Puține dame sunt în țără, cărora se nu le fie cunoscută alifia de obraz a farmacistului Clemens v. Földes. Intre toate cosmeticele Crema Margit a lui Földes se bucură de popularitatea cea mai mare, fiind nevătămătoare. În câteva zile face să dispară toate necurătenile pielii, pistruiele, sgrăbunțele, paraziții etc. și dă pelitei coloré fină și frescă. Se întrebuintează nu numai ca înfrumșetare a pielii feței, dér și pentru înalbirea céfei, umerilor și a mânilor, Borcan mare 2 cor., mic 1 cor. Se capătă la producător, farmacistul Földes în Arad, și în toate farmaciile. A se feri de imitații.

Conferențele învățătorilor din cercul I Brașov.

— Coresp. particulară. —

Țera Bârsei, 27 Aprilie v. 1905.

Onorată Redacțiune! Când scriu aceste șire, mă aflu încă tot sub impresiunea conferinței generale a învățătorilor din cercul I conferențiar (format din protopopiatele: Brașov, Bran și Trei-Scaune) ținută la 21 și 22 Aprilie c. în comuna Zărnești.

Joi la 11 ore a. m. sosesc în Zărnești trenul, care aducea pe învățătorii din tractul Brașovului și al Trei-Scaunelor și parte din Branului. Aci învățătorii sosiți fură întâmpinați călduros din partea colegilor zărneșteni. În centrul comunei se întâlniră și cu cei-lalți colegi ai lor din tractul Branului. De aci în corpore mer-

seră în biserica din centru, unde se oficia serviciul chemării Duchului sfânt și parastas pentru membri decedați ai acestui cerc conferențiar, din partea Prea O. domni: Constantin Dimian (protop. Trei-scaunelor), Ioan Dan (adminis. protop. al Branului) și Iancu Hamsea (paroch—Rășnov). Răspunsurile le-au dat învățătorii prezenți. Serviciul este pompos și înălțător. La fine d-l Ion Dan bineventeză pe membrii conferinței în frunte cu comisarul consistorial, d-l prof. Nicolae Sulică, care răspunde apoi în numele învățătorilor.

De aci ne adunăm cu toții în sala școlii primare din loc, unde, afară de învățătorii și d-nii amintiți mai sus, se aflau mai mulți preoți și alți onorațorii din împrejurime și din loc.

Aci amintesc, că nu am intențiunea de a face un raport special despre decursul acestei conferințe, ci mă voi mărgini numai pe lângă punctele și momentele cele mai importante din ea și afară de ea, lăsând partea specială în sarcina biroului.

Înainte de deschidere d-l comisar propune a-se trimite o telegramă de aderență I. P. S. S. d-lui Arhiepiscop și Metropolitan Ioan Meșianu. Conferința primesce cu însuflețire. După aceea urmază cuvântul de deschidere, în care se insistă deosebit asupra reformei învățământului peste tot. Aci observ, că nu s'a făcut totul prin Herbart și afară de el nimic, precum nici în viitor nu se va întâmpla tocmai așa, cum s'a propus.

Urmază constituirea. Intre bărbații de încredere este propus în primul rând colegul nostru, d-l Ioan Darius, care fusese și până aci de la început în fie-care an ca atare. D-l I. Darius prin cuvinte pașnice se adresază către comisar și către conferință și începe a espune motivele din care nu ar pute primi această onorifică însărcinare. Anume spune, că de astădată raporturile între d-l comisar și corpul învățătoresc din Brașov sunt destul de încordate și că este însărcinat din partea acestuia a espune ulterior în scris gravaminele lui...

Aci comisarul, înroșit de-odată ca un rac fert, sare în sus de pe scaun și spune colegului I. Darius, că aceste cestiuni nu se țin de conferință, ci că ele se vor răfui pe altă cale, decî sub nici o condițiune nu pôte primi nici o propunere în cestiunea această. D-l I. Darius replică, că nu face nici o propunere acum, ci numai esplică de ce nu ar pute primi. Comisarul întrepruce brusc: »Scurt, declară-te primesci ca bărbat de încredere, séu nu?« — La această d-l I. Darius răspunde indignat și apăsător: »Nu primesc!«

Întreaga conferință precum și publicul asistent se aștepta acum la un desnodământ fatal. Însă d-l Darius împreună cu colegii săi brașoveni prezenți, ținând seamă de dragostea și bunăvoința, cu care au fost primiți în acea comună, precum și de raporturile de iubire colegială și în fața declarațiunii comisarului și al ordinului consistorial ce-l aveau de la Sibiu, au abstat de la ori-ce opozițiune mai departe, rămânând simplu pasivi. Cu această incidentul s'a încheiat și după strigarea apelului nominal, ședința primă s'a terminat.

După ședință urmază prânzul comun în sala hotelului celui mare din loc. Lipsând d-l comisar de la masă colegii brașoveni au luat parte cu drag în mijlocul nostru, precum și dorința generală era. Aci s'au ținut și toate: primul de colegul I. Darius pentru capul bisericii și al școlii noastre confesionale, al doilea de colegul Șt. Popovici pentru solidaritate în corp, pentru colegii zărneșteni și pentru comună, al treilea de colegul V. Ivan pentru d-l comisar. Așa dicând fără voie a luat caracter oficios această masă comună a noastră.

În ședința de după prânz s'au ținut, conform programului, două lecțiuni practice din Istoria patriei: »Geza II și colonisările din țera Bârsei«, prelegent d-l N. Garoiu, inv. Poiana-mărului, deplin succés; a doua: »Incercările reformelor sub

Gheorghe Rákoczi în legătură custarea bisericii ortodoxe române«, prelegent d-l N. Lepedeanu, inv. Bacifalu (Săcele). Prelegerea a succés peste așteptare, deși ambele au tractat despre nisce partiți forte grele din istorie.

În ziua următoare (Vineri 22 Aprilie) înainte de prânz se țin éráși două lecțiuni practice: prima de d-l inv. V. Munteanu din Poiana-mărului despre »Administrațiunea comunală«, deplin succésă, și a doua de d-l inv. dirig. R. Cârstoavean din Rășnov, despre: »Cărțile funduare«, asemenea deplin succésă, deși tracta o parte forte grea din Constituția patriei. Resultatul la care a putut ajunge, i-a pus pe toți în uimire.

După acestea au urmat trei teme teoretice: una de d-l R. Frateș, inv. Brașov, care tractază: »Din metodică istoriei: încopciarea istoriei cu cunoscintele geografice ale elevilor«. Despre aceasta nu mă pôte pronunța, că nu eram de față. A doua temă este cea propusă de V. Consistor despre: »Influența dezastruoasă a alcoolului asupra organismului omenesc...«, lucrată și cetită de părintele capelan și învățător I. Broșu din Dârste, și a treia tot despre tema această lucrată și cetită de d-l inv. Pavel Birț din Poiana-sărata. Ambele teme au succés peste așteptare. Ți-se părea, că te afli în fața unor specialiști distinși în materia această, de aceea amândoi prelegentii au secerat aplause generale.

După încheierea acestei ședințe ne-am transportat într'altă odaie, unde neobositul prof. d-l A. Ciortea a binevoit a ne espune cu ajutorul skiopticonului mai multe ilustrațiuni de tot interesante, mai ales a ilustrat mai multe chipuri sănătoșe de nealcoholiști și după aceea alcoholisați, ilustrând astfel tema dinaintea despre alcoholism și influența stricăcioasă a lui.

În ședința de după amiazi a urmat cetirea temei lucrată de corpul învățătoresc din Feldiara despre: »Surmenajul în școlile noastre primare.« Tema a fost lucrată cu multă cunoscință de cauză și prin urmare deplin succésă.

Se pune la ordinea zilei cetirea temei: »Istoricul treptelor formale și justificarea lor din punctul de vedere al teoriei psihologice și al praxei pedagogice« de d-l Radu Prișcu, inv. Brașov. Prelegentul a depus multă silință în lucrarea acestei teme destul de grele, se observă însă un limbajiu cam greoi și o urmărire cam silită după scrieri germane în alcătuirea ei. În fine urmază: »Discuție liberă asupra cestiunii școlilor economice de repetiție.« Discuția este introdusă prin d-l comisar și d-l Pompiliu Dan, inv. Zărnești, la care au luat parte și alți colegi împreună cu d-l adv. N. Garoiu. Asupra acestei cestiuni se decide a se continua discuția în anul viitor, când se vor ținé și lecțiuni practice din economie.

Încheierii conferințelor le premerg »Propunerii și dispozițiuni pentru anul viitor.« Dintre acestea notez, că cu unanimitate s'a decis, ca conferințele anului viitor să se țină în Cernatul Săcelelor, ér timpul pentru ținerea lor să se defigă la începutul anului școlar, fiind acesta cu mult mai avantajos instrucțiunii, decât cătră sfârșitul anului școlar, cum a fost obiceiul până aci. Cu acestea conferințele se încheiară și noi plecărăm fie-care spre casă, pe unde am venit.

Făcând acum o reprivire asupra conferințelor din anul acesta, față de cele din anul trecut conduse tot de actualul comisar consistorial, se constată o mare deosebire. Mai întâi de toate nu s'a putut observa acea însuflețire binefăcătoare și înălțătoare, ce domnea în anii trecuți, ca notă caracteristică în sinul conferințelor noastre.

Discuțiunile asupra atător cestiunii interesante puse la ordinea zilei, erau mai mult monotone, nevariate și unilaterale, pentru-că nu luau mai mulți inși parte la dezbateri. Mai la toate cestiunile abia luau parte 3—4 inși și de obicei mai tot unii și aceiași. Lipsia așa dicând chiagul, care să-i țină strîns pe toți membrii conferen-

ței. Noi cei din afară eram gata să punem totă vina această în cărca colegilor brașoveni, decât n'am fi sciricit, că atitudinea lor pasivă în decursul dezbaterilor era întemeiată.

Un participant.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 10 Maiu. În ședința de ađi a vorbit și deputatul român Dr. I. Suciu, sprijinind proiectul de adresă prezentat de Dr. Mihali. A đis între altele, că are în vedere numai interesele statului și ale națiunii politice maghiare și că cestiunea naționalităților o va atinge numai întru cât se unesc cu interesele națiunii maghiare. Nu-i adevărat, că naționalitățile menținând basa dela 1867 iau poziție contra teritorului vama independent. Dacă naționalitățile s'ar fi putut validita la alegeri, n'ar fi luat poziție în contra succéselor naționale maghiare. Noi nu voim, ca intrigile ce se țin în contra nișuințelor de independență a națiunii, să se pună pe răbojul nostru. Sperăm, că coalițiunea nu va căde în aceleași greșeli ca partidul liberal. În politică interesul principal trebuie să fie al statului. Interesele de rasă trebuie tot-déuna subordonate intereselor statului. Și naționalitățile aderă la unitatea statului național maghiar. Icona ideală a statului ungar o vede în aceea, ca fie-care cetățen să fie maghiar (!)

Vorbirea a fost întreruptă de dese aprobări din partea coaliției, ér una din foile acesteia o laudă, că a fost leală din punct de vedere patriotic.

Saigon, 11 Maiu. Unirea celor două fote rusesc s'a întâmplat ér la Cap Paradan. O flotă japonească compusă din 80 vase păzesce linia de la insula Formosa.

Adunare culturală.

Reconstituirea despărțământului »Agnita«.

Vă rog să-mi dați voie, d-le Redactor, a raporta cetitorilor prețuitului d'v diar despre o frumoasă serbare culturală, de care am fost părtaș și noi, Români, din așa numita țără a Hărtibagiului din incidentul reconstituirii despărțământului Agnita al Asociațiunii.

În ziua de 4 Maiu n. fruntașii acestui ținut la apelul d-lui N. P. Petrescu, director de bancă în Fofeldea — ne-am întrunit în Agnita ca c'un gând și cu un suflet să chemăm din nou la viață și să aducem pe calea progresului despărțământul nostru al Asociațiunii, care de la mórtea directorului său, fostul protopop Moldovan, nu mai funcționează. E mult d'atunci, așa că aproape ne uitasem de datorințele ce le avem față de Asociațiune, când comitetul central din Sibiu, având în vedere, de sigur, meritele d-lui Petrescu, l'a invitat să se pună în înțelegere cu fruntașii acestui ținut, cu cari prin însași ocupațiunea sa vine mai des în contact, și la timp potrivit să încerce reorganizarea desp. Agnita. Densusul și-a îndeplinit misiunea cu deplin succés. În calitate de delegat al comitetului central ne-a convocat, și noi am răspuns prezentându-ne toți din toate părțile la adunarea de reconstituire a despărțământului nostru. La adunare a mai participat și secretarul al II-lea al Asociațiunii, d-l Ioan I. Lăpădatu, apoi o mulțime din învățătorii, cari tocmai erau întruniți în conferința anuală. Astfel în prezența unui număr imponent de asistenti, d-l Petrescu printr'un avântat discurs — în care arătă scopul Asociațiunii și datorințele noastre față de această — a deschis adunarea de reconstituire.*

* Il vom publica în numărul viitor.

Discursul a făcut asupra celor prezenți cea mai bună impresie, dovadă, că toți s'au grăbit a-se înrola sub steagul desfășurat de Asociațiune. Indată s'au înscris 24 membrii ordinari noi și vre-o 14 ajutători. E nu numai însemnat acesta, decât consideri situația materială nu prea favorabilă a locuitorilor acestui ținut, apoi faptul că până acum abia decât erau 2—3 membrii ordinari în întreg despărțământul. În timp ce se făceau înscrierile de membrii noi, secretarul Asociațiunii a împărțit din partea comitetului central între cei prezenți în mod gratuit câte-va sute de broșuri din biblioteca poporală a Asociațiunii. Abia v'ăși putea descrie plăcerea ce am simțit-o cu toți, vădând cu cât interes se poartă cei de la centru față de poporul nostru. D-l Petrescu încă a împărțit câte-va esemplare din „Povestirile alese“ ale d-sale; asemenea d-l Lăpădatu din diversele sale publicațiuni. Redeschidându-se adunarea, comisiunea candidato-re prin raportorul său, d-l Lăpădat, propune și adunarea aclamă cu mare însuflețire de director al despărțământului pe d-l N. P. Petrescu, ér membrii în comitet pe d-nii preoții Gavrea din Bendorf, Alexandru din Ilimbav, Bunea din Fofeldea, Petrișor din Alțina, Bologa din Marpod, Meșianu din Noorich și Borzea din Coveș, apoi d-l Balaban, proprietar în Alțina și Maniu proprietar în Fofeldea. Terminată fiind și reconstituirea, ia cuvântul d-l Lăpădatu, mulțumind d-lui Petrescu, pentru priceperea cu care a condus această adunare, pentru stăruințele ce le-a depus pentru reușita ei și urză apoi în activitatea noului comitet, de la care se așteaptă acum cu drept cuvânt să vină veșnic sus făclia culturii românești în aceste ținuturi cam uitare până acum. Din public se ridică părintele Petrișor și mulțumesc d-lui Lăpădatu că n'a pregetat să vină să vadă, să cunoască aceste ținuturi în cari Asociațiunea va avé de aci înainte să lucreze cu folos pentru luminarea poporului.

Cu aceste adunarea s'a încheiat și noi ne-am despărțat cu convingerea că de acum un nou period de activitate culturală va începe comitetul cercual al acestui despărțământ, constituit din puteri atât de bune și devotate cauzelor noastre de interes obșteșc.

După adunare a urmat un interesant schimb de vederi între cei prezenți și d-nii Petrescu și Lăpădatu. Aceștia întrebau pe unii și pe alții cum cred că s'ar putea ca Asociațiunea să lucreze mai bine în ținutul acesta și cari ar fi nevoile cele mai ardente? Se înțelege necasurile sunt multe. Unul spunea una, altul alta, din ceea-ce s'a vădut că multe, foarte multe sunt de făcut, că ómenii trebuie să fie cu puțină răbdare, căor se vor face toate cu timpul mai cu sémă că de vre-o câți-va ani încoace Asociațiunea lucrează cu vădit succes pe tereul faptelor.

Sprijinul ómenilor de bine va anima și mai mult la muncă pe conducătorii Asociațiunii și ródele ei binefăcătoare se vor revărșa din ce în ce mai mult asupra poporului nostru.

Sprijinii Asociațiunea!!

Monitor.

„Reuniunea română agricolă din Sibiu“.

(Adunarea generală extraordinară.)

Sâmbătă, 6 Maiu a. c. Reuniunea română agricolă sibiană și-a ținut adunarea generală extraordinară. La adunare au participat un număr mare de membrii, dovadă această despre interesul ce se poartă acestui aședământ, care a lucrat și lucrează la îmbunătățirea stărei economului nostru.

Adunarea a fost deschisă de presidentul Reuniunii, d-l Dem. Comșa. Referentul d-l P. Drăghits, prim-pretor, totodată membru în comitetul central, cetesce raportul comitetului în afacerea editării „Albumurilor“, din care reiese, că din această întreprindere, Reuniunea pe lângă marea câștig moral, a avut și câștig material. Raportul, la propunerea membrului Ioan Banciu, s'a luat de adunare la cunoștință și în același timp s'a votat

comitetului și în deosebi d-lui president Demetriu Comșa mulțumită și recunoscintă pentru zelul desvoltat la confecționarea Albumurilor.

În conformitate cu programul adunării trecându-se la alegerea comitetului, d-l president D. Comșa, declară că d-sa se retrage irevocabil de la conducerea reuniunii și rógă adunarea să-și alegă astfel de conducători, cari să contribuie și la mai marea înflorire a Reuniunii.

Părăsind d-l Comșa adunarea, această rógă pe vice-presidentul reuniunii d-l Pantalion Lucuța să conducă adunarea, chemată a alege noul comitet.

Ocupând d-l Lucuța locul presidial se alege cu unanimitatea voturilor president, fostul vice-president Pant. Lucuța, vice-president Ioan Chirca (Seliște), membrii în comitet: Dr. P. Șpan și Vasile Ștan profesori seminariați, Romul Șimu, inv. pens., I. Lăpădat, secretar al II-lea al „Asociațiunii“, Petru Drăghits, prim-pretor, Dr. Ioan Ștroia, protopresbiter, ambii din Seliște, Ioan Popescu, proprietar în Sibiel și Isidor Blaga, paroch în Lančrám.

Eshauriată ordinea de ți, comitetul ast-fel ales s'a întrunit în ședință și a numit secretar pe fostul secretar Victor Tordășianu, cassar pe fostul cassar P. Ciora, controlor pe fostul controlor Emil Verzariu, custos a fost numit d-l Teodor Andrei grădinar, ér archivar-bibliotecar Oprea Șteffea, vice-notar comitatens.

Comitetul central a stabilit pentru restul lunilor din anul 1905 următorul program de lucru:

Intruniri agricole se vor ținé în comunele Avrig, Dobârca, Noul săsesc, Șugag, Șura-mică, Săsăuș, și Turnișor.

Esposiția de vite anuală se va ținé în comuna Veștem, ér cu scop de a înlesni procurarea de vite de prăsilă, Reuniunea acordă micilor proprietari împrumuturi ieftine, replăbile în rate. Pentru membrii cu locuința în Gurariului se va sorta o vișea rassa „Pinzgau“, dăruită de Reuniune.

În opidul Mercurea se va aranja a IV-a esposiția de pome, în Seliște se ținé în zilele de 16—20 Maiu n. c. un curs de pomărit pentru învățătorii aplicați la conducerea școlilor de pomă comunale. Participanții la curs vor primi diurne. Câte un altoi (măr pătul) s'a dăruit membrilor cu locuința în Gales și Aciliu: s'au distribuit între membrii pomă pădureți și s'au pus în vânzare altoi cu preț redus. Cup-torul de uscat pome sistem „Cazenille“ din Seliște, se va pune în funcțiune atât la uscatul de pome, cât și la uscatul de legumă.

Esperimente cu cultura Soiei se fac în comuna Seliște sub conducerea membrului din comitet Dr. I. Ștroia și în Tilișca sub conducerea vice-presidentului I. Chirca.

Cei împărțaiți în trecut cu pădureți, semințe etc. vor fi rugați a face raport despre rezultatele obținute.

Direcțiunile însoțirilor de credit sistem „Reiffeisen“ și ale tovărășiilor agricole sunt rugate a raporta despre afacerile lor din 1904. În același timp se va luora din răspuneri la alcătuirea de asemenea așezăminte.

Se vor împărți galițe de soi, apoi coșnițe și alte unelte pentru cultivătorii de albine.

Se va luora la desăvârșirea școlii practice de economie din Seliște.

Adunarea generală ordinară se va ținé în comuna Seliște.

Balul tinerimei române din Bistrița.

Bistrița, 8 Maiu 1905.

Balul dat de tinerimea română din Bistrița în 1 Maiu a. c. (a doua ți de Pasci) a reunit în simpatia sală „Regele Ungariei“ un public restrins, dér distins.

A participat tot ce e mai drăgălaș și elegant în Bistrița și împrejurime, — sufletele dornice de o convenire și muzică caldă românească, inimă aprinse de vârtejul amețitor al dansului.

Balul începù cu melodiósa „Someșana“ atât de bogată în mișcări grațioase, o particularitate a văii Someșului. Ea se desfășură într'o armonie așa de intimă, într'o curgere acum lină, acum avântată încât îți făcea impresia, că participi la un bal aristocratic. E de remarcat, că pentru prima óra s'a jucat aici „Șirba“ până acum necunoscută în părțile aceste.

Ce frumoșe erau domnișorele în costumul lor alb, pare-că s'ar fi vorbit toate ca să apară în albul nevinovat. Ce șireag mândru de tineri cu inimă calde românești atât de atenți și prevenitori.

Și într'o desfășurare poetică, veselia revărsată din aceste inimă, dansul legănat și alintat pe brațul părechilor ferice ne făcu ceasul — clipă. Vélul nopții dispărù ér rațele frumosului sóre primăvăratic al ăilei de 2 Maiu ne află în aceeași veselie avântată, înlăntuiți în același joc animat.

Resultatul social și moral al acestei petreceri e mulțamitor. Nică când nu s'a jucat așa de bine, nică o petrecere de până acum nu a respirat atâta drăgălășenie, intimitate și căldură.

Contribuirii peste taxa de intrare: Dr. Loginu D. cor. 3-60, Lucian Bolcaș cor. 1 Familia Monda S. cor. 3-40, Familia Tripo cor. 5, domnul Truția 60 b., Dr. Boca Iosif, cand. de adv. cor. 1, d-l Mărgineanu Ragla cor. 8, d-na Maria Strâmbu cor. 2, d-l Teodor Adace cor. 1, d-l Bozac Aurel rig. în drept cor. 1, Dr. Vraciu Vasile 60 b., cărora li-se aduce pe această cale vii mulțamite.

Dansul a durat până la 5 óre dimineața. Mulțamii de farmecul unei petreceri așa de reușite, cu fețe îmbujorate ne-am despărțit cu dorința de a-ne întâlni cât de des la astfel de petreceri pline de farmecul intimității.

Mitu.

Premii pentru grădinile școlare.

Despărțământul I (Brașov) al „Asociațiunii“ va distribui și anul acesta două premii de câte 20 cor. în aur, pentru grădinile școlare cele mai bine îngrijite din comunele ținătoare de acest despărțământ. D-nii învățători, cari voiesc a concura la aceste premii, sunt invitați a se anunța la directorul desp. până la finea lunii Maiu a. c. Distribuirea premiilor se va face, după-ce comisiunea instituită spre acest scop, va fi cercetat grădinile anunțate.

Brașov, 26 Aprilie v. 1905.

Pentru comitetul desp. I al „Asociațiunii“ pentru literatura română și cultura poporului român.

Andrei Bărsăanu, Nicolae Bogdan,
directorul desp. secretar.

Dare de sémă și mulțamită publică.*)

— Urmare. —

Prin colecte adunați am mai primit pentru incendiații din Cămpeni:

Tot prin d-l Aug. Antal, protopop în Beiușiu au mai intrat de la d-l Cornel Palladi, comerciant Beiuș, 25 cor. 10 bani cu următoarea listă:

Borlan 60 b., Ioan Pantea, econom 50 b., Maria Wallner 1 cor., vđ. Maria Cosma Nestor 1 cor., Georgiu Ardelean măcelar 1 cor., Demetriu Fekete 30 b., Belényesi Népbank rt. 5 cor., Dr. Schvinmer Márton 2 cor., Buder Károly 1 cor., Molnár György 60 b., Popovici Ioan, pret. Albești 60 b., Belényesi Takarékpénztár 5 cor., Antoniu Palladi Fenes preot 4 cor., Corneliu Palladi Beiuș comerciant 60 b., Maria Gristor 50 b.

Dela d-l Dr. George Anca (Oravița) 84 coróne cu următoarea listă:

Dr. Mihăi Gropșan, avocat Oravița 10 cor., Dr. Petru Cornean, avocat Oravița 4 cor., Dr. Ioan Nedelcu, avocat Oravița 10 cor., Dr. G. Anca, cand. de adv. 10 cor., Teodor Drugariu, proprietar Calina 4 cor., Dr. Ioan Coțiofan, com. reg. de mine, Oravița 5 cor., d-șóra Ana Ștepan Oravița 5 cor., d-șóra Elena Drago-

* A se vedé Nri. 62, 67, 73, 79, și 90 (n-rii de Duminecă 12, 13, 14, 15 și 17) ai „Gaz. Trans.“ din 1905.

escu Oravița 1 cor. d-șóra Alexandrina Șterianul Oravița 2 cor., Demetriu Boitor architect Oravița 2 cor., George Penția, not. cerc. Comoriște 2 cor., George Dragoescu, învățător Oravița 2 cor., Rudolf Goldstein, comerciant 4 cor., Mihăi Pruniș, bărbier Oravița 1 cor., Alesa Perian croitor Oravița 2 cor., Ioan Cămpian, cancelist Oravița 2 cor., Iosif Ruman, oficial la poștă, Reșița 2 cor., George Ivan, învățător Oravița 1 cor., Petru Minișan, oficial la bancă Oravița 1 cor., Dr. Ludovic Méhes, medic militar Oravița 10 cor., Dr. I. F., medic 1 cor., Victor Poruș, protopop Oravița 3 cor.

NECROLOG. Subscriși cu inima frântă de durere, fac cunoscută tuturor rude-niilor, prietiniilor și cunoscuților încetarea din viață a mult iubitei lor fiă, respective soră, nepótă și cumnată **Leliția Totoian** întâmplată după lungi și grele suferințe ađi în 9 Maiu 1905 st. n. la 5 óre d. a. în etate de 24 ani, împunțată fiind cu sfințele Taine ale muribundilor. Rămășițele pămâtesci ale scumpei defuncte se vor aședa spre etern rēpaus în cimitierul bisericeii gr. cat. din loc în 11 Maiu 1905 st. n. la 3 óre d. a. Fie-i țărina ușoră și amintirea eternă!

Chisfalău, în 9 Maiu 1905 st. n. Ana Totoian n. Dăian ca mamă, Lucreția Boeriu n. Totoian ca soră, Roza Henzel n. Dăian, Maria Vladu n. Dăian, Ana Moldovan n. Totoian ca mătuși, Nicolau Vlad, Ioan Moldovan ca unchi, Ioachim Totoian, Ioan Totoian ca frați, Ana Totoian n. Rus, Ioan Boeriu, Dr. Elie Dăian, ca cumnați și cumnate.

Dare de sémă.

Cu ocaziunea ședinței publice a societății de lectură a studenților de la gimnasiul gr. or. român din Brașov „Ioan Popasu“ și a societății elevilor de la școala comercială superióră, ținută în 3/16 Aprilie a. c. s'au făcut următoarele încasări, pentru cari aducem cele mai călduroșe mulțamite stim. contributori:

Internatul orfelinat, d-nii C. Popoviciu, Dr. N. Vecerdea și N. Dima câte 10 cor., d-l Dr. Vajda-Voevod, d-l I. Burduoiu, d-l I. Sabadeanu, N. N. câte 5 cor., N. N. P. Dima, d-l Dr. V. Șaftu, fam. Șturza, D. Făgărășanu, V. Onițiu, director câte 4 cor., d-șóra Florica Ciureu, N. N., I. Maximilian, A. Ciortea, I. Petroviciu, d-na Hegyesi, d-șorele Wagner, d-l Fizeșanu, I. Avrigeanu, Dr. Iosif Blaga și d-na Munteanu câte 3 coróne, d-na E. Oancea, d-l N. Oancea jun., d-na E. Puiu, d-l I. Prișcu d-na M. Coliban, d-na B. G. Vătășan, N. N., d-șóra Ios. Glodar, d-l I. Lupan, D. Marcea, N. Taflan, d-na S. Haller, d-l G. Măzgarănu jun., d-l A. Popescu, d-na C. A. Bărsăanu, d-șóra Anicuța Damian, d-l I. C. Panțu, N. Stoicoviciu, N. Bărsan, d-na M. Dima, d-l N. Găitan, P. Pavel, N. Sotir, d-na E. Mureșanu, d-na M. Maxim, d-l N. Leucă, I. Căpățină, N. N. G. Chelar, S. Roșca, N. N., D. Platoș, I. Comaniciu, Căp. Popa, Ax. Banciu, Lt. Alex. Simon, I. Lengheru și C. Aisăr-Savuleanu câte 2 coróne, d-na E. Brenciu și d-l Wagendorf câte 1 cor. 60 b., d-l T. Popa 1 cor. 40 b., d-na M. Ardeleanu, d-na E. Ciureu, d-l I. Aron, A. Lupan jun. și d-na M. Bărsan câte 1 cor. 20 b., d-l V. Meșotă, d-na P. Manescu, d-na M. Haller, d-l Romul Dogariu, N. N., d-șóra M. Mocanu, d-șóra M. Grama, d-na M. Furnică, d-l G. Manu, d-na C. Russu, d-șóra E. Russu, I. C. C., N. Constantin, C. Mușlea, d-șóra V. Branișce, N. N. d-șóra A. Cojocar, d-l Aug. Paul N. N., N. N., d-șóra Sp. Dogar, d-șóra Mela Popea, d-șóra F. Zeidner, d-l R. Bogovici, d-l L. Nastasi, I. Petric, d-șóra E. Panțu, d-l P. Neguș, N. N., d-l D. Furnică, d-l Z. Butnar, d-l V. Branișce, d-l V. Baboie, N. N., d-l N. Sânpetru, d-l I. Murăroiu, d-l C. N., Fam. Lungu, d-na E. Sfetea, d-l O. Frateș, d-na M. Popp, d-l B. P. Petric, d-l N. Chicomban, d-l I. Ilasievici, d-na Maria T. Bărsăanu și Daniil Martin câte 1 corónă; D-l N. Giuvelca 80 bani; D-na E. Furnică 60 bani; d-l I. Zamfir 40 bani; d-l P. Pitiș 80 bani; d-șóra E. Butmăloiu 60 bani; d-l N. Samfir 20 bani; d-l N. Neguș 20 bani; d-l N. Râșnoveanu 20 bani; d-l Teodor Gall 20 bani; d-l I. Sibian 60 bani; d-șóra Efr. Voina 40 bani; N. N. 40 bani; d-l I. Ghirincea 40 bani; d-na I. Zichil 40 bani; d-l T. Ploșcă 80 bani; d-șóra E. Suciu 60 bani; d-l I. Roncea 30 bani; A. Baiulescu stud. 20 bani; d-l I. Frâncu 60 bani; N. N. 40 bani; d-l Gritta 30 bani d-l G. Petrescu 80 bani; P. Ermenliu stud. 40 b.; M. Mocanu stud. 40 bani; d-l I. Pușcariu 60 bani; d-l F. Zinz 40 bani; d-l I. Chi-

poș 40 bani; d-l V. Ploscă 40 bani; d-l D. Russu 40 bani; d-na M. Navrea 60 bani. Dela diverși 29 cor. Total 292.40 corone.

Brașov, 26 Aprilie v. 1905.

Nicolae Bogdan,
profesor, președ. Soc. dela gimnasiu.
A. Bârseanu,
profesor, conduc. Soc. dela școla com.

ECONOMIA.

„Ce sameni, aceea răsare“.

Deși la unii din economii noastre li-se va păre, că proverbul pus în fruntea acestei scrieri e vechi de tot, că s'au mai scris de atâtea și atâtea ori despre acela: totuși noi îl aflăm nou și așa de lipsă pentru fie-care econom, încât decă nu trebuie să vorbim despre acela chiar în totă ziua, apoi cel puțin măcar de două ori în an, toamna și primăvara când sămênăm ar trebui să-l cetescă și dică ca pe „Tatăl nostru“ de rost fie-care econom.

Unii dintre economiștii învățați precum au fost: Hallet, Șireff, Mocry și până acum au făcut încercări fel și fel pentru alegerea grăunțelor de sămênță. Astfel Hallet a ales din tot grăul său un spic, care i-s'a părut mai bine dezvoltat. Pe acela apoi l'a sămênat ceva mai rar de o parte într'un cap de loc cu pământ mai roditor și în anul următor l'a chiar și săpat ca pe curuzul, numai ca să pôtă crește și să se pôtă desvolta cât mai bine. La secere a ales apoi erva spicul cel mai frumos și a dis: „acesta e spicul cel mai frumos din tot grăul meu“.

Grăunțele obținute din spicul ales (selecționat) le-au sămênat apoi din nou în anul următor și le-au cultivat tot în modul mai sus arătat, până când i-a succes a prăsi cel mai frumos grău numit apoi după numele său. La acesta par'că ved pe unii din economii noastre clătind din capete și dicând: „purcedând astfel până când vom ajunge, ca să putem avé grăul de lipsă pentru sămênat?“

Hallet a putut dice după patru ani: „astăzi am tôte holdele mele sămênate cu grău de acela, pe care l'am ales dintr'un singur spic de grău“, ér noi dicem economilor noștri: „vo-esce și vei vei puté“.

Alți economiști ervași s'au apucat și au ales grăul de sămênță grăunț de grăunț „pe masă“ cum se dice și numai după aceea l'au sămênat, producând de asemenea un grău cu mult mai frumos și mai bobonat, ca acela pe care l'au avut mai înainte în economia lor.

Pe multe locuri s'au făcut apoi încercări de a-se cultiva ast-fel de grău ales, cumpérat de prin alte țeri dér cu puțin rezultat, pentru-că grăul adus de prin alte țeri se aclimatisează tare cu greu pe la noi, unde este cu totul alt aer, căldură și pământ, așa că acela după câți-va ani se coresce cu totul. Prin urmare e mai bine ca să ne alegem și cultivăm grăul, pe care l'avem noi în economia noastră.

Cu privire la alegerea grăunțelor pentru sămênat, deși și până acum majoritatea economilor noștri, au ales și sămênat din grăunțele cele mai frumoșe și mai bobonate, totuși o parte mai mică a acelor, mai crede și astăzi, că fie sămênța și mai mică și mai mărunță, decă timpul e priincios tot așa de bune se fac holdele și din aceea, ca și din cea mai mare.

De ore-ce nu numai la noi, ci în întreaga Europă și Americă, de mai mulți ani s'au făcut încercări cu sămênatul grăunțelor celor mai mari și tôte au fost pentru cultura acelor, așa-déră e evident, că deși grăunțele mijlocii și mărunte încă pot da roduri, acestea sunt cu mult mai scădurii, ca ale celor mai mari.

(Va urma).

Adevărată bucurie este a ceti miile de scrisori pline de mulțamiri, ce încontinuu sosesc dela acei morboși și suferitori, cari cu ajutorul crucei dupe electro-magnetice s'au făcut deplin sănătoși. D-l Hengler Toma din Rudolfsnad (comit. Torontál) scrie următoarele: »Prea stimate d-le Müller! Budapesta V. Vadasz utca nr. 42 A. E. Deorece aparatul d-tale R. B. nr. 86957, adecă crucea dupe electro-magnet-

că, a mântuit pe cumnatul meu de bólele și suferințele ce le-a avut, te rog trimite-mi pe adresa mea cu posta o cruce dupe electro-magnetică«. D-l Krug Ioan din Apatin asemenea rógă pe d-l Müller a-i trimite asemenea crucea magnetică pentru nevastă-sa, de ore-ce s'a convins, că numai crucea dupe electro-magnetică o va puté scăpa de dureri, precum a scăpat de bóle pe bunica lui. Un aparat costă 6 corone.

Vindecarea deplină a bólelor secrete. Să nu pregete nimeni într'o cestiune atât de gingașe a se presenta odată în persónă, pentru ca cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din streinătate pôtă afla punctual locul, cauza, răspândirea și starea bólei, ori cât de adânc ar fi bóla înrădăcinată în organism. Pe baza acestei esaminări pôtă cu siguranță afla și calea, pe care ajungl la vindecarea rólui, ceea-ce fie-care o pôte face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Decă cine-va nu pôte veni în persónă, atunci se-și descrie bóla cu deămênuntul și după ce va fi esaminată, va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioșe pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisóre pune marcă de răspuns. După încheierea curei, scrisorile se ard séu la cerere espresă se retrimite.

Un astfel de lecitor și curățitor e institutul special al d-rului Palócz, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-út 10) unde cu bună voință și consciinciositate capetă ori cine (bărbat séu femeie) deslușiri asupra vieții secuale, unde i-se curăță sângele bolnav, nervii i-se întăresc, trupul întreg se eliberază de bóla și sufletul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice Dr. Palócz vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metodel seu propriu de vindecare și casurile cele mai neglijate, bólele de besică, de țeve, de testicule, de șira spinăței, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, bóla albă, bóle de sânge, de piele și tôte bólele ce se țin de organele secuale femeesci. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dá însuși Dr. Palócz de la 10 ore în. a. până la 6 ore séra (Duminea până la 12 ore la amiadi). Adresa Dr. Palócz, medic de spital, Budapesta VII, Kerepesi-út 10.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Univ. med. Dr. Fritz Hubbes

fost medic asistent la clinica universității imp. reg. din Graz.

Specialist în bólele de urechi, de nas și gât, precum și în bólele pielii și interne.

Consultațiunile zilnic între orele 9—12 și 3—4. Brașov, strada Hirscher Nr 28.

Publicațiune.

„Armonia“ institut de credit și economii soc. pe acții în Cincul-mare, face atent pe proprietariul acțiilor cu Nr. 137 138 ca în terminul cel mai scurt să binevoiască a și-le achita; altcum pe baza ș-ului 9 din statute, acțiile se vor da altui proprietar, ér ratele deja solvite trec în fondul de rezervă.

1—3,1760.

Diracțiunea.

Nr. 4303—1905.

Publicațiune de vânđare.

În scopul vânđării aprobate de forurile mai înalte a realităților de case aparținătoare comunei orășenesci Brassó, și anume în:

1. Prundul roselor Nr. 9 în valóre de 10700 cor. și

2. Prundul roselor Nr. 16 în valóre de 11100 cor. la 25 Maiu 1905, 10 ore a. m. se va ținé licitațiune publică cu oferte la magistratul orășenesc (despărțemântul administrației realităților orășenesci, la care se invită amatorii de cumpérare.

Condițiunile de licitațiune și de ofert precum și cele ale contractului ce se va încheia cu cumpérătorii se află depuse până la ziua de licitațiune în biroul administrației realităților orășenesci unde amatorii de cumpérare le pot lua și în vedere pe timpul órelor de oficiu.

Brassó, în 12 Aprilie 1905.

1736.2—3.

Magistratul orășenesc.

De vânđare.

Casele din strada Rochus Nr. 4 cu două curți, 40 metri frontul spre stradă, și strada Romuri Nr. 13, cu grădine pe șes, poziție frumoșă, accommodate pentru vilă se vënd din mână liberă. Informațiunile se pot lua dela proprietarul

FRANZ KOHL, Strada Romuri Nr. 13. 1743.2—3.

Însemnarea câștigurilor a XVI a loteriei de clasă reg. ung. priv. 55.000 câștiguri, 110.000 losuri. Tot al doilea los câștigă. Câștigul principal eventual

	Coróne.
1 Premiu	600000
1 câștig à	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
2 " "	80000
1 " "	70000
2 " "	60000
1 " "	50000
1 " "	40000
5 " "	30000
3 " "	25000
8 " "	20000
8 " "	15000
36 " "	10000
67 " "	5000
3 " "	3000
437 " "	2000
803 " "	1000
1528 " "	500
140 " "	300
34450 " "	200
4850 " "	170
4850 " "	130
100 " "	100
4350 " "	80
3350 " "	40

55000 de câștiguri și premia în suma de 14,459.000

Invitare

la I. Classe

a

XVI loterii de classe reg. ung. priv.

tragerea deja în

25 și 26 Maiu 1905.

Prețul losurilor I. Classe

întregi	jumătăți	pătrariu	optimi
Cor. 12.—	6.—	3.—	1.50

Se trimit losuri originale pe lângă rambursă séu trimiterea prețului înainte. Mai cu înlesnire și ieftin se pot face comande cu mandat postal. La fie-care comandă se trimit planuri oficiale. Lista câștigurilor se trimite imediat după tragere. Checuri postale pentru trimiterea banilor fără porto primesc clientii gratis și franco.

Rugăm a se face comande cât mai curând.

Cassa de Bancă

A. GAEDICKE

cea mai norocóșă colectură din Ungaria

Budapesta, Kossuth-Lajos-utca 11.

Norocul la Gaedicke este colosal!

În scurt timp am plătit suma colosală de

15 milioane

clientilor mei între cari câștiguri principale de:

600000	Cor.	2/2	cu nr.	62551
400000	"	3/4	"	11119
400000	"	3/4	"	28916
400000	"	8/8	"	33464
100000	"	4/4	"	42758
100000	"	2/2	"	49878
100000	"	4/4	"	87991
70000	"	1/1	"	60912
60000	"	8/8	"	17357
60000	"	8/8	"	78863
60000	"	4/4	"	82528
60000	"	2/2	"	97263
30000	"	8/8	"	6920
30000	"	8/8	"	38691
30000	"	8/8	"	90964
25000	"	4/4	"	23481
25000	"	2/2	"	30049
25000	"	4/4	"	44411
25000	"	4/4	"	87851
20000	"	4/4	"	14674
20000	"	4/4	"	28950
20000	"	8/8	"	33402
20000	"	8/8	"	35862
20000	"	4/4	"	44410
20000	"	1/4	"	55565
20000	"	8/1	"	60781
20000	"	8/8	"	78848
20000	"	4/4	"	88874
15000	"	1/1	"	31121
15000	"	4/4	"	57734
15000	"	2/2	"	77950
15000	"	4/4	"	82506

Publicare de licitațiune.

Duminecă în 21 Mai st. n. a. c după prânz la 2 ore se va ține licitație la fața locului pentru **arendarea de livezi** în așa numita livada cea mare de fân (între drumul Feldiôrei și calea ferată) în parcele de câte 5 jugăre.

Informații de condițiile arendării se pot lua dela Dl. **Karl Platz**, episcopul bisericii, Brașovul-vechiu, ulița lungă Nr. 93.

Comuna bis. evanghelică dela 1-2. bis. din deal (Martinsberg).

De închiriat.

O locuință frumoasă în Casa Nr. 8, șirul Cetățuei (pe Straje Brașov) se află 4 odăi, cuhnă, cameră, pivniță, șop etc., cari se pot imediat închiria.

Informații se pot lua dela administratorul, tot acolo în curte.

1-3.

Ne mai pomenit de ieftin!!

500 Obiecte numai cu fl. 1.85.

1 Ciasornic elegant, care merge 36 ore cu lanț aurit; 1 ac de cravată cu brillant Simili; 1 inel cu petri imit. pentru bărbați și dame; 1 garnitură frumoasă constând din manjete, gulere și nasturi 3/4 aur-double; 6 basmale de in; 1 Călimăr de nickel cu mehanism engl.; 1 oglindă cu etui pentru dame; 1 Săpun parfumat, 1 Notiz fin legat, 20 obiecte importante de corespondențe, 2 condee engleze pentru cancelarie și 300 obiecte folosite în casă. Tote la oaltă cu ciasornicul, care singur face bani, costă 1 fl. 85 cr. — Se pot procura cu rambursă sau trimiterea sumei înainte, dela Magazinul de mărfuri

C. GRÜNER Krakau, nr. 84/48.

Cine cumpără 2 Pachete, dau gratis 1 briceag frumos cu 2 tășuri. (1-2)

Ce nu convine se rentorc banii.

Eu

cunoscut pentru cultivarea pielii special pentru a curăți fața de pistru și a dobândi o coloră delicată a feței, săpunul medicinal cel mai bun și cu efect, săpunul probat

Bergmann's „Lilienmilchseife“

(Marca: 2 miner.)

de Bergmann & Co. in Tetschen a/E.

Se capătă bucată cu 80 bani,

la farmaciile:
VICTOR ROTH la „Ursu“,
FR. STENNER la „Leu“,
JUL. HORNUNG la „Arap“,
E. NEUSTÄDTES, „Schutzengel“
drog. TEUTSCH & TARTLER.
și la farmacia W. LINGNER, în Sighisórmă

in Brașov

Obraz alb admirabil!

se pôte obține folosind renumita

CREMĂ DE VIORELE

a lui **Hajos** din **Arad**,

departeză din obraz pistruile, sgrăbunțele, Pete de ficat, sbărcituri, roșețta pielii și alte necurățenii de pe obraz.

La espositia din Paris și Londra premiata cu medalia de aur.

Prețul unui borcan 1 cor.

Săpun de cremă de vioarele 70 bani,
Pudră albă, rosă sau în coloră crem
1 cutie 1 cor. 20 b. — Apa de vioarele
(Eau de Violette de Hajós) 1 cor.

A se feri de imitații fără valoare.

La cumpărare se se cêră numai
preparate de a lui **Hajos**.

Se pôte căpăta la preparatorul și inventatorul

Hajos Árpád

farmacist

in Arad, Andrássy tîr nr. 22,
(vis-à-vis de cassa comitatului).

Deposit principal in Brașov, la farmacia
lui Victor Roth la „Ursu“. 1-20.

Prețuri foarte ieftine!

O parte de mărfuri în Salonul de resturi,

Brașov, Strada neagră nr. 35.

Am onóra a aduce la cunoștința Onor. public din oraș și de afară, că am făcut cumpărături în persoană la Viena pentru

SESONUL de PRIMĂVARĂ
și mărfurile deja au sosit.

Mă rog la cas de trebuință a mă onora cu vizitarea depositului meu cel nou, unde se va căștiga convingerea, că sunt în stare a vinde mărfuri solide de cele mai nouă și moderne, cu aceleași prețuri cum se vind de alții la desfacere totală.

Cu deosebire atrag atențiunea la:

Stofele engleze 140 cm. late, Postavnri engleze 140 cm. late, Haine pentru confirmație în crem, negru și colorat. Stofe de bluse desenuri de cele mai nouă.

Mătăsării colorate și negre, pentru rochi și bluse. Catifele colorate și negre, Creton, Zephir, Saten, Batist, Köpper și Voll de lehn.

Stofe pentru bărbați, asortiment mare și frumos. Tote mărunțușurile pentru rochi și haine.

Rugându-mă de o vizitare numărósă, sunt

Cu totă stima

JULIUS RESCHNER.

1-6

Prețuri solide.

Tote mărunțușurile pentru rochi.

Costume pentru biciclisti.

IOSIF NAGY,

BRAȘOV, Calea Gărei (lângă Ramificația Tramvaiului).

Are onóra a recomanda On. Public

Atelierul său de cioplitorie de piatră

și marele deposit de **Monumente sepuicrale** și de marmoră lucrate fin și durabil.

Esecutare de mobile din marmură.

Deposit de Granit, Syemit, Labrador, Andesyt și petri de năsip durabile și scutite de îngheț. Nicăiri nu se pôte procura mai ieftine, fiind din mâna primă.

În întreprisă ori-ce fel de lucru de cioplit piatră la zidiri.

Prețuri solide.

5-6

Serviciu prompt.

În atențiunea Damelor și Domnilor!

Confecțiuni de Dame

Tîrgul Inului Nr. 28.

Fondată la 1892.

Confecțiuni de bărbați

Tîrgul Inului 31—33 în palatul lui Czell.

Dela deschiderea prăvăliilor mele mi-am procurat tot-deuna depositul meu de haine cu hani gata, prin ceea-ce mă află în plăcuta situație de a oferi On. Public favorurile cele mai extreme, mai ales că cumpăratura a doua de primăvară a fost foarte favorabilă și succésă. Depositul meu de haine constă din confecțiuni de ale firmelor indigene și streine cele mai distinse; se confecționează sub privighierea mea personală după croiala cea mai modernă din stofe curat de lână și cu cu accesorii de cele mai durabile. — Ceea-ce privesce prețurile, aceste sunt așa de ieftine, încât ori cine se pôte convinge, că cu prețuri așa de favorabile nimeni nu pôte servi.

Fiind-că principiul meu este să fac dever mare cu puțin profit ofer: garderobă pentru bărbați din stofe bune după cea mai din urmă modă cu următoarele prețuri:

- 1 Costum în ori-ce coloră,
- 1 Pardesiu căptușit cu mătase,
- 1 Pantalon,
- 1 Vestă de pichet modernă,

la olalată le dau cu 20 fiorini.

Asortiment mare de haine pentru confirmație.

Cu totă stima **N. P. GOLDMANN,** magazin de haine pentru dame și bărbați.

PREȚURI FĂRĂ CONCURENȚĂ!

Despărțământul pentru Dame.
Tîrgul Inului Nr. 28.

1	Haveloc de Dame	fl. 4 50.	} și mai sus.
	Palton negru modern	fl. 6.—	
	Paletot	fl. 6.—	
	„ de fetițe, copii	fl. 4.—	
	„ de Dame dubel engl.	fl. 4.—	

Despărțământul pentru bărbați.
Tîrgul Inului Nr. 31—33 în palatul lui Czell.

1	Pardesiu modern pentru bărbați	fl. 7-50.	} și mai sus.
	Tilster engl. modern double	fl. 8.—	
	Costum modern Sacco	fl. 7-50.	
	Haveloc	fl. 6.—	
	Costum de școlari	fl. 4-50.	
	Pardisiu de copii	fl. 5.—	

Alegere colosală din fie-care specie și prețuri ieftine surprindătoare.